

Република Србија
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

**СИСТЕМ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОДАТАКА
НА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ГАЗДИНСТВИМА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ (FADN)**

**Упутство за попуњавање Упитника
за бележење и прикупљање рачуноводствених података
са пољопривредних газдинстава**

2025/2026

ОБРАЧУНСКА 2025/2026. ГОДИНА

Овај документ представља упутство за прикупљање података са пољопривредних газдинстава за потребе *FADN* система. Раније верзије документа креиране су у периоду од 2011. до 2016. године, на основу захтева и прописа Европске Уније. Документа су сачињена захваљујући пројекту под називом: „Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији-(*Establishment of the Serbian Farm Accountancy Data Network*)”, када је успостављен комплементаран систем прикупљања рачуноводствених података на националном нивоу.

У израдама ранијих верзија упутства учествовали су Ивана Ивков и Никола Ристић из Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и *FADN* експерти Европске уније: Morten Sejersen, Bernard Del’homme и Henry Joergensen, професори са пољопривредног факултета: Сањин Ивановић, Никола Филиповић, Саша Тодоровић, Сениша Братић и Михајло Мунћан, као и сарадници на пројекту: Бојан Анђелић, Владимир Јовановић и Мирјана Мијаиловић.

Веома важну улогу у креирању докумената имају и представници Националне радне групе за израду *FADN* докумената за прикупљање података са пољопривредних газдинстава за потребе *FADN* система и то:

Јулкица Симић, Гордана Ћалић и Наташа Станковић, као и представници саветодавних служби, **Горан Јурлина, Мирјана Томић и Љиљана Малетић**, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство АП Војводине;

др Славица Чолић, др Ведран Томић, др Никола Љиљанић, др Роберт Радишић и Ана Тошић, Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН), **Зорица Кукић и Мирјана Бојчевски**, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, **Милена Стевовић и Лејла Радојичић**, Републички завод за статистику и **Саветодавци Пољопривредне саветодавне и стручне службе Србије укључени у *FADN* систем Републике Србије** у периоду од 2011. до 2025. године.

Подаци који си годишње предати у *FADN* систем ЕУ морају бити креирани на основу важећих регулатива ЕУ и националних захтева. Тренутно систем подржава следеће регулативе за спровођење *FADN* система за године 2011 – 2026.

- **Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009** од 30. новембра 2009. године о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- **Уредбом (ЕУ) бр. 1318/2013** Европског парламента и Савета од 22. октобра 2013. године о измени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословању пољопривредних газдинстава у Европској заједници;
- **Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1198/2014** од 1. августа 2014. године о допуни Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 220/2015** од 3. фебруара 2015. године о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/2323** од 11. децембра 2015. године о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/ 220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2016/2129** од 5. децембра 2016. године о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2017/2280** од 11. децембра 2017. године о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- Исправком Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220-OJ L 91, 5.4.2017, р. 41–43.
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2019/1975** од 31. октобра 2019. године о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. (ЕУ) 2020/1652**, од 4. новембра 2020, о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о дохотку и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;
- **Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2022/2499**, од 12. децембра 2022, о измени Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/220 о утврђивању правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1217/2009 о успостави система за прикупљање књиговодствених података о приходима и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској унији;

Додатна документа за формирање и достављање података и захтева ЕУ комисије:

- 1) Документ за план за избор пољопривредних газдинстава- RI/CA 1527 (format fact-sheet (RICC 1527)
- 2) Документ за дефиниције индикатора и *FADN* стандардних резултата за 2010.годину- RI/CA1256 Farm Return Data Definitions (2010) (Definitions of Variables used in *FADN* standard results Applies for accounting years from 2010)
- 3) Документ за дефиниције индикатора и *FADN* стандардних резултата за 2015. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2014) (Definitions of Variables used in *FADN* standard results Applies for accounting years from 2015)
- 4) Документ за дефиниције индикатора и *FADN* стандардних резултата за 2016. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2015) (Definitions of Variables used in *FADN* standard results Applies for accounting years from 2015)
- 5) Документ за дефиниције индикатора и *FADN* стандардних резултата за 2017. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2016) (Definitions of Variables used in *FADN* standard results Applies for accounting years from 2016)

- 6) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2018. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2017) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2017)
- 7) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2019. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2018) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2018)
- 8) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2020. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2019) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2019)
- 9) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2021. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2020) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2019)
- 10) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2022. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2021) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2021)
- 11) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2023. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2022) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2022)
- 12) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2024. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2024) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2024)
- 13) Документ за дефиниције индикатора и FADN стандардних резултата за 2025. годину- RI/CA1680 Farm Return Data Definitions (2025) (Definitions of Variables used in FADN standard results Applies for accounting years from 2025)

Системи контроле:

- 1) Документ за системе контроле -RI/CA1700 CONTROL PROGRAM
- 2) Документ за системе контроле -RI/CA1750 CONTROL PROGRAM (NEW - Definitions of Variables used in FADN-FSDN standard results)

Напомена:

У 2025. години:

Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2025.години („Службени гласник РС”, бр. 8/25, 12/25, 21/25, 42/25, 71/25, 81/25, 93/25, 95/25, 115/25 и 118/25).

Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за сертифициковано семе „Службени гласник РС”, број 44 од 23. маја 2025. године;

ПРАВИЛНИК о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди „Службени гласнику РС”, број 20/25 од 7. марта 2025. године.

Садржај:

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ Упутство за попуњавање упитника за бележење и прикупљање рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава.....	7
Преглед главних табела у Упитнику 2025/2026	8
Преглед помоћних табела у Упитнику 2025/2026.....	9
Табела за идентификацију	10
Табела 0.0 Општи подаци о пољопривредном газдинству - први део	11
Табела 0.1 Општи подаци о пољопривредном газдинству - други део.....	15
Табела 1. Производња и потрошња биљних производа	19
Табела 2. Материјал у биљној производњи	23
Табела 3. Сточарство: рођено, купљено, продато и сл.	24
Табела 4. Број и вредност стоке у власништву и Табела 4А. Број и вредност стоке која се гаји или тови по уговору	26
Табела 5. Сточарски производи: млеко и остали производи од млека.....	29
Табела 5А. Сточарски производи	30
Табела 6. Друге активности газдинства које доносе приход.....	31
Табела 7. Купљена сточна храна.....	32
Табела 8. Плаћене услуге и купљени материјал у сточарској производњи	33
Табела 9. Услуге радне снаге, механизација и опрема	34
Табела 10. Општи трошкови пољопривредног газдинства	35
Табела 11. Радна снага на пољопривредном газдинству	37
Табела 12. Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ).....	41
Табела 13. Земљиште, вишегодишњи засади, објекти, механизација и опрема.....	42
Табела 14. Обртна средства (залихе, краткорочна потраживања и новчана средства)	44
Табела 15. Дуговања	46
Табела 16. Субвенције	47
Помоћне табеле	49
Табела А. Приход	49
Табела Б. Расход.....	49
Табела Ц - Животиње.....	49
Табела Д - Отплата кредита.....	50
Табела Е – Акумулирана амортизација.....	51
Табела Ф - Потрошња на газдинству за исхрану стоке	53
Табела Г - Утрошени материјал у биљној производњи.....	54
Табела Х - Утрошени материјал у сточарској производњи.....	55
Анекс 1 – Општине/градови са отежаним условима рада у пољопривреди	61
Анекс 2 – Табеле биланса броја грла стоке	62

Анекс 3 – FADN категорије животиња.....	63
Анекс 4 – Хранива за животиње на пољопривредном газдинству	65
Анекс 5 – Табела за прерачунавање мерних јединица за површину земљишта.....	66
Анекс 6 Списак ознака географског порекла регистрованих за пољопривредне и прехранбене производе (осим вода, вина и ракија) у Републици Србији PDO (име порекла); PGI (географска ознака).....	67
Анекс 7 Списак минералних ђубрива	68
Анекс 8 Просечни приноси најзначајнијих усева (2018-2024)	70
Анекс 9 Просечне произвођачке цене (2018-2024).....	71
Анекс 10. Употреба на газдинству.....	72

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Упутство за попуњавање упитника за бележење и прикупљање рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава

Сврха овог упутства је да помогне пољопривредним саветодавцима и осталим лицима укљученим у прикупљање података са пољопривредних газдинстава за потребе *FADN* система.

Подаци који се прикупљају описују стање на пољопривредном газдинству на почетку и на крају обрачунске године (01.01.2025. – 31.12.2025.), као и активности (пословне промене) на газдинству у току обрачунске године (2025. година).

Подаци који се прикупљају су груписани у табеле. Поред табела предвиђених за бележење података Упитник 2025/2026 садржи и помоћне табеле које имају за циљ да олакшају прикупљање података.

Главне табеле су насловљене бројем и називом табеле, док су помоћне табеле насловљене словима азбуке и називом.

Преглед главних табела у Упитнику 2025/2026

Број табеле (ознака)	Назив	Првенствено попуњава
0.0	Општи подаци о пољопривредном газдинству - први део	Саветодавац
0.1	Општи подаци о пољопривредном газдинству- други део	Саветодавац
1	Производња и потрошња биљних производа	Пољопривредни произвођач
2	Купљени материјал у биљној производњи	Пољопривредни произвођач
3	Сточарство: рођено, купљено, продато и сл.	Пољопривредни произвођач
4	Број и вредност стоке у власништву	Пољопривредни произвођач
4А	Број и вредност стоке која се гаји или тови по уговору	Пољопривредни произвођач
5	Сточарски производи: млеко и производи од млека	Пољопривредни произвођач
5А	Сточарски производи	Пољопривредни произвођач
6	Друге активности газдинства које доносе приход	Пољопривредни произвођач
7	Купљена сточна храна	Пољопривредни произвођач
8	Плаћене услуге и купљени материјал у сточарској производњи	Пољопривредни произвођач
9	Услуге радне снаге, механизација и опрема	Пољопривредни произвођач
10	Општи трошкови пољопривредног газдинства	Пољопривредни произвођач
11	Радна снага на пољопривредном газдинству	Саветодавац
12	Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ)	Саветодавац
13	Земљиште, вишегодишњи засади, објекти, механизација и опрема	Саветодавац
14	Залихе, краткорочна потраживања и новчана средства	Саветодавац
15	Дуговања	Саветодавац
16	Субвенције	Саветодавац

Преглед помоћних табела у Упитнику 2025/2026

Број табеле (ознака)	Назив	Табела је примарно намењена
А	ПРИХОД	Пољопривредном произвођачу
Б	РАСХОД	Пољопривредном произвођачу
Ц	ЖИВОТИЊЕ	Пољопривредном произвођачу
Д	Отплата кредита	Пољопривредном произвођачу/Саветодавцу
Е	Акумулирана амортизација	Саветодавцу
Ф	Потрошња на газдинству за исхрану стоке	Пољопривредном произвођачу
Г	Утрошени материјал у биљној производњи	Пољопривредном произвођачу
Х	Утрошени материјал у сточарској производњи	Пољопривредном произвођачу
М	Табела субвенција за Републику Србију	Пољопривредном произвођачу
Н	Табела субвенције по јединици мере за 2025. годину	Пољопривредном произвођачу

Табела за идентификацију

На линију „Обрачунска година“ уписује се обрачунска година за коју се подаци прикупљају. У Републици Србији се обрачунска година подудара са календарском годином. Важно је имати у виду да се подаци коришћењем овог обрасца могу прикупљати и ретроактивно, за претходну обрачунску годину, па ће у том случају бити уписана претходна година. Година се уписује са све четири цифре.

Година уласка у FADN систем: уписује се обрачунска година за коју су подаци први пут прикупљени. **Компјутерски систем FADN** базе података ће аутоматски убацити годину. За сва газдинства која су у систему од пре 2014. године као година уласка у систем биће уписана 2014. година.

FADN ID представља идентификациони број пољопривредног газдинства у FADN систему. Овај број генерише компјутерски систем FADN система и јединствен је за свако газдинство. FADN број се додељује газдинству оног тренутка када су његови подаци први пут унети у FADN систем. Уколико пољопривредно газдинство напусти FADN систем његов број се не додељује ни једном другом газдинству и аутоматски излази из употребе.

На овој страни се уписују и име и презиме за носиоца пољопривредног газдинства, као и за саветодавца који прикупља податке са тог газдинства, као и њихови контакт телефони.

Напомена: Неопходно је да саветодавац обавести пољопривредног произвођача да је коришћење рачуноводствених и личних података прикупљених на газдинствима као и њихово откривање у пореске сврхе строго забрањено, као и да је забрањено сваком лицу које учествује или је учествовало у FADN систему да открива информације до којих је дошло током обављања задатака или на неки други начин током трајања истраживања. СВИ УЧЕСНИЦИ FADN СИСТЕМА ПОТПИСУЈУ И ОВЕРАВАЈУ КОД НОТАРА ИЗЈАВУ О ПОВЕРЉИВОСТИ ПОДАТАКА.

Табела 0.0 Општи подаци о пољопривредном газдинству - први део

У ову табелу се бележе општи подаци о пољопривредном газдинству. Први део табеле приказује географски положај пољопривредног газдинства.

Регион се уноси избором једног од четири НТСЈ 2 региона (*Номенклатура територијалних статистичких јединица*): Београдски регион, регион Војводине, регион Шумадије и Западне Србије, регион Јужне и Источне Србије.

Област се уноси избором једне од НТСЈ 3 области: Севернобачка област, Севернобанатска област, Средњобанатска област, Јужнобанатска област, Западнобачка област, Јужнобачка област, Сремска област, Београдска област, Мачванска област, Колубарска област, Подунавска област, Браничевска област, Шумадијска област, Поморавска област, Борска област, Зајечарска област, Златиборска област, Моравичка област, Рашка област, Расинска област, Нишавска област, Пиротска област, Јабланичка област, Пчињска област.

Град/Општина: попуњава се уписом имена града или општине на чијој територији се пољопривредно газдинство налази. Уколико се газдинство простире на територији више општина, бира се она општина на којој се налази највећи део површине коришћеног пољопривредног газдинства.

Насељено место: Уписује се име насеља или села у коме се пољопривредно газдинство налази. Уколико се газдинство простире на територији више насељених места, уписује се оно насељено место у којем се налази највећи део површине у власништву пољопривредног газдинства.

Број регистрованог пољопривредног газдинства (РПГ): треба да буде уписан, уколико је пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава.

***Локација пољопривредног газдинства - добија се из компјутерског система** изражава се у степенима и минутима географске ширине и дужине.

Локација пољопривредног газдинства је место на коме се одвија целокупна пољопривредна производња или њен главни део. Као локација узима се место на коме се налази највећи део површине коришћеног пољопривредног земљишта.

Пољопривредна стручна (саветодавна) служба бележи се бројем и именом. Ексел образац овог упитника садржи падајући мени са листом пољопривредних стручних (саветодавних) служби које су укључене у *FADN* систем.

Врста књиговодства бира се из подтабеле.

Двојно књиговодство је званично књиговодство, обично у употреби код правних лица (привредних друштава) за пореске и друге рачуноводствене сврхе.

Просто књиговодство бележи само одређене промене прихода и расхода. Њиме се евидентирају стање и промене само на неким врстама средстава и извора финансирања средстава. Просто књиговодство се обично јавља код предузетника.

Уколико се на газдинству не води књиговодство, последње поље у овој подтабели треба да буде изабрано.

Тип пољопривредне производње у тренутку избора бележи се у тренутку када је пољопривредно газдинство одабрано по први пут. У овој ћелији се бележи један од могућих основних типова пољопривредне производње у *FADN* систему:

- 1) Ратарство
- 2) Хортикулура у заштићеном простору
- 3) Хортикултура на отвореном
- 4) Виноградарство
- 5) Воћарство
- 6) Производња млека
- 7) Сточарска производња - стока која се напаса
- 8) Свињарство
- 9) Живинарство
- 10) Мешовита биљна производња-биљна и сточарска производња

Уколико је газдинство неколико година у систему, тип пољопривредне производње ће се појавити аутоматски у бази података, обрачунат на основу података из претходне године (унети податак из повратне информације).

Врста власништва / Економски циљ

Један од понуђених типова пољопривредних газдинстава треба да буде одабран у овој подтабели.

Под породичним пољопривредном газдинством подразумева се свака породична или друга заједница лица која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба (укључујући и самачко домаћинство), чији се чланови (један или више) баве пољопривредном производњом, било као примарном, било као секундарном активношћу, која има јединствено управљање, заједнички користи средства за производњу (земљиште, машине, објекте) и рад својих чланова, чији је носилац физичко лице.

Напомена: У *FADN* систему у обзир се узимају само комерцијална пољопривредна газдинства, односно она на којима се обавља пољопривредна производња намењена тржишту (код којих је стандардна вредност производње већа од 4000 ЕУР).

Партнерство – за газдинство са оваквим економским циљем карактеристична је ситуација где производне факторе газдинства обезбеђује више партнера, од којих бар један учествује у раду на пољопривредном газдинству као неплаћена радна снага. Користи од пословања газдинства убирају партнери.

Пример за овакав економски циљ би била ситуација у којој партнер газдинства обезбеђује семе и ђубриво за пшеницу, а укупну пожњевену количину деле носилац и партнер по унапред договореним условима.

Напомена: У овом случају такође постоји само један носилац пољопривредног газдинства, који одговара за његово пословање. Партнер газдинства се појављује као пословни партнер носиоца.

Привредно друштво – правно лице које обавља пољопривредну делатност у циљу стицања добити. Добит се користи за плаћање (исплату) дивиденди/профита власницима удела.

Непрофитна организација – Добит се примарно користи за одржавање запослености или на сличан начин у друштвеном интересу. Пољопривредно газдинство је у власништву непрофитне организације.

Пример за овакво пољопривредно газдинство би било школско огледно добро или пољопривредно газдинство у оквиру манастирског комплекса, пољопривредно газдинство у оквиру хуманитарне невладине организације, чија добит је намењена пословању непрофитне организације.

Правно лице

Треба одабрати да ли је пољопривредно газдинство правно лице или не.

Правно лице је организација или привредно друштво (предузеће), које се обично састоји из више физичких лица, а које закон, из практичних разлога, третира као једно лице. Обично су правна лица она газдинства која можемо да окарактеришемо као привредна друштва (без обзира да ли су приватна или државна).

Уколико се пољопривредно газдинство води као ПРЕДУЗЕТНИК и води пословне књиге- треба га уписати као ПРАВНО ЛИЦЕ, уколико не води књиге треба га уписати као ФИЗИЧКО ЛИЦЕ.

Одговорност носиоца (носилаца) ПОТПУНА / ДЕЛИМИЧНА

Треба одабрати ниво одговорности (главног) носиоца за пословање пољопривредног газдинства. Одговорност може да буде потпуна или делимична.

Потпуна одговорност је карактеристична за породична и партнерска пољопривредна газдинства. У овим случајевима, власници (носиоци) пољопривредног газдинства одговарају за његово пословање целокупном својом имовином.

Делимична одговорност је карактеристична за привредна друштва и непрофитне организације. Власници газдинства у тим случајевима одговарају за послове газдинства само у висини својих удела, односно висини имовине привредног друштва или организације.

Економска величина у тренутку избора

Треба изабрати једну од класа економске величине из подтабеле. Класу треба одабрати коришћењем калкулатора који вам је достављен у ексел форми уколико се газдинство укључује први пут у истраживање. Уколико је газдинство неколико година у систему, економска величина ће се појавити аутоматски у бази података, обрачуната на основу података из претходне године (унети податак из повратне информације)

Напомена: Важно је да саветодавац, односно лице које прикупља податке, користи актуелну верзију калкулатора (за дату обрачунску годину).

Надморска висина

У овој подтабели треба одабрати надморску висину на којој се налази највећи део пољопривредног газдинства.

Подручја са отежаним условима рада

У ову подтабелу треба убележити да ли се већи део површине пољопривредног газдинства налази у подручју са отежаним условима рада (без обзира на адресу на којој је пољопривредно газдинство регистровано). **Подручја са отежаним условима рада у пољопривреди су за Републику Србију дефинисана су Правилником о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Службени гласник РС”, број 20/25 од 7. марта 2025. године). Списак подручја са отежаним условима рада у пољопривреди у Србији дат је у Анексу 1**

Подручја са отежаним условима рада су другим речима маргинална подручја и за њих важе више стопе када је субвенционисање пољопривреде у питању.

Статус подручја са отежаним условима рада у пољопривреди, има насељено место на територији општине, односно града или цела територија општине, односно сва насељена места на територији општине која испуњавају бар један од следећих критеријума, и то:

1. налазе се у планинским подручјима на просечној надморској висини од 500 и преко 500 м, према подацима Републичког геодетског завода
2. налазе се у границама подручја националног парка одређеним Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, број 84/15 и 95/18 – др. закон)
3. налазе се у девастираним подручјима у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2025. годину („Службени гласник РС”, број 64 /14).

Табела 0.1 Општи подаци о пољопривредном газдинству - други део

Учешће осталих активности на газдинству које доносе приход (ОДА)

Остале активности на газдинству које доносе приход. Овде спадају, на пример, прерада пољопривредних производа, сеоски туризам, прерада дрвета, пружање услуга другима користећи пољопривредну механизацију која постоји на газдинству и сл.

Напомена: Давање земљишта или других пољопривредних ресурса пољопривредног газдинства у закуп за разне делатности без даљњег учешћа у њима не сматра се ОДА, већ делом пољопривредне делатности газдинства.

Процењено учешће осталих активности које доносе приход (процент) треба да буде убележено у ову табелу.

Значај ових активности се изражава кроз учешће укупног прихода из ових активности у укупном приходу свих активности пољопривредног газдинства.

$$\text{КОЕФИЦИЈЕНТ} = \frac{\text{Укупан приход од других активности газдинства које доносе приход}}{\text{Укупан приход од свих активности ПГ (пољопривредне + друге активности које доносе приход) + директна плаћања}}$$

Учешће ових активности је представљено кроз три класе:

- ≥ 0 to ≤ 10 %;
- > 10 to ≤ 50 %
- > 50 to < 100 %.

Категорије из производње које су повезане са евидентирано учешће других активности (ОДА-остале доходне активности)

261. Прерада крављег млека

311. Прерада овчијег млека

321. Прерада козјег млека

900. Прерада меса или осталих производа животињског порекла

1010. Прерада усева, искључујући вино и маслиново уље. Укључује производњу алкохола, осим од грозђа, јабуковаче или крушковаче.

1020. Шумарство и прерада дрва. Укључује продају оборених и необорених стабала, шумарских производа, осим стабала, (плута, борова смола итд.) и прерађеног дрвета током обрачунске године.

2010. Уговорени рад за друге. Изнајмљивање опреме газдинства без радне снаге пољопривредног газдинства или коришћење само радне снаге пољопривредног газдинства за уговорени рад не сматра се ОДА-ма већ делом пољопривредна делатност.

2020. Туризам, пружање услуге смештаја, угоститељство и остале рекреацијске активности. Укључује приходе од туристичких услуга (кампова, кућа за одмор, објеката за јахање, лова, риболова итд.).

2030. Производња енергије из обновљивих извора. Обухвата производњу енергије из обновљивих извора за тржиште, укључујући биоплин, биогорива или електричну енергију, помоћу ветротурбина, остале опреме или из пољопривредних сировина. Укључује следеће ставке које треба сматрати делом пољопривредне делатности газдинства: - производњу енергије из обновљивих извора искључиво за властите потребе газдинства, - давање земљишта у закуп или крова у најам искључиво за постављање опреме попут ветрењача или панела за соларну енергију, - продају сировина другом подuzeћу за производњу енергије из обновљивих извора.

9000. Остале „остале доходне активности” повезане са пољопривредним газдинством. ОДА-е повезане са газдинством на другом месту неспоменуте.

Органска пољопривредна производња

Треба изабрати једну од четири могућности понуђене у овој подтабели:

1. Пољопривредно газдинство не примењује методе органске производње;
2. Пољопривредно газдинство примењује искључиво методе органске производње за све своје производе;
3. Пољопривредно газдинство примењује и методе органске производње и друге методе пољопривредне производње;
4. Пољопривредно газдинство је у периоду конверзије (у фази преласка на органску производњу).

Уколико се на пољопривредном газдинству примењују и методе органске производње и друге методе пољопривредне производње, треба изабрати групу (групе) производа за које се примењују методе органске производње. Могуће је изабрати више група производа.

Напомена: Уколико се на пољопривредном газдинству примењују методе органске производње, сертификат о органској производњи за текућу годину саветодавац треба да затражи на увид од пољопривредног произвођача, а број сертификата да унесе у одговарајуће поље Упитника у ексел табели 0.1.

Заштићено име порекла (*PDO*) или заштићена географска ознака (*PGI*)

Треба одабрати једну од понуђених могућности из подтабеле:

1. Газдинство не производи ни један пољопривредни ни прехранбени производ са *PDO* или *PGI*, нити производ који се користи за добијање прехранбеног производа са *PDO* или *PGI*;
2. Газдинство производи искључиво пољопривредне или прехранбене производе са *PDO* или *PGI*, или производе који се користе за добијање прехранбених производа са *PDO* или *PGI*;
3. Газдинство производи неке пољопривредне или прехранбене производе са *PDO* или *PGI*, или неке производе који се користе за добијање прехранбених производа са *PDO* или *PGI*.

Ако већи део неке производње на газдинству чине пољопривредни или прехранбени производи са *PDO* или *PGI*, или производи који се користе за добијање прехранбених производа са *PDO* или *PGI* из **Анекса 6** треба одабрати производе са *PDO* или *PGI* (дозвољен је избор више производа). У софтверској апликацији одабир се врши из падајућег менија.

Уколико се на пољопривредном газдинству производе производи са заштићеним именом порекла (*PDO*) или заштићеном географском ознаком (*PGI*), од пољопривредног произвођача треба затражити сертификат.

Систем за наводњавање

Уколико на пољопривредном газдинству постоји систем за наводњавање, у подтабели треба изабрати један од понуђених система. Треба одабрати онај систем који је главни систем за наводњавање на газдинству (само један одговор):

1. Нема наводњавања;
2. Површинско наводњавање (метод провођења воде по тлу, било плављењем целе површине или навођењем воде кроз мале бразде (каналитије) између редова усева, коришћењем гравитације. Примењује се обично за наводњавање у повртарској производњи);
3. Вештачком кишом / орошавање (метод наводњавања усева прскањем воде прскалицом под високим притиском, попут кише, преко поља. Обухватају се сви

системи наводњавања (стабилни, полустабилни и покретни). Примењује се у ратарској производњи;

- Кап по кап (тзв. микронаводњавање: метод наводњавања спуштањем воде ниско до биљака, кап по кап, или путем микропрскалица или стварањем услова сличних магли. Највећу примену има код наводњавања воћака и других засада, затим у повртарству, а најмање се примењује у ратарству;
- Остало.

Пољопривредно газдинство је у систему ПДВ-а

У ову подтабелу се уписује да ли је пољопривредно газдинство у систему ПДВ или не.

Напомена 1: Ако је пољопривредно газдинство у систему ПДВ-а, уколико се не унесе ДА, треба да се аутоматски појави НЕ.

У софтверској апликацији биће постављена аутоматска опција НЕ. У случају да је пољопривредно газдинство у систему ПДВ-а, потребно је изабрати опцију ДА.

Постоје тренутно законска решења која обавезују пољопривреднике да воде књиговодство.

* **Закон о порезу на доходак грађана** („Службени гласник РС, број 24/01, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13, 48/13-исправка, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 153/2020, 44/2021, 118/2021, 138/2022, 92/2023, 94/2024, **8/2025** - усклађени дин. изн., **19/2025, 109/2025 и 115/2025 - усклађени дин. изн.**)

* **Закон о порезу на додатну вредност** („Службени гласник РС, број. 84/04, 86/04-исправка, 61/05, 61/07, 93/12, 6/2014 - усклађени дин. изн., 68/2014 - др. закон, 142/2014, 5/2015 - усклађени дин. изн., 83/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 108/2016, 7/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 13/2018 - усклађени дин. изн., 30/2018, 4/2019 - усклађени дин. изн., 72/2019, 8/2020 - усклађени дин. изн., 153/2020, 138/2022, 94/2024 и **109/2025**).

Пољопривредно газдинство се води као ПРЕДУЗЕТНИК – у два случаја:

У групу која воде рачуноводство улазе следећи пољопривредни произвођачи и пољопривредна газдинства.

Физичка лица-пољопривредници која остварују приходе од делатности пољопривреде и шумарства, односно приходе од пољопривредних и шумских производа, према постојећим законским решењима обавеза вођења књиговодства за њих постоји у следећим случајевима:

Први случај:

•ако се носилац пољопривредног газдинства определио да има својство предузетника подношењем пореске пријаве (Образац ППДГ-1) надлежном пореском органу.

Да би носилац пољопривредног газдинства добио статус предузетника он мора да испуни кумулативно следећа два услова:

1. Да је у складу са прописима који уређују регистрацију пољопривредних газдинстава уписано у Регистар пољопривредних газдинстава

2. Мора да води пословне књиге

Уколико физичко лице-носилац не испуни кумулативно наведена два услова, нема статус предузетника. Стицање статуса предузетника има добровољни карактер.

Пољопривредници који стекну статус предузетника постају према Закону о порезу на доходак грађана, по члану 32. став 2. обвезници пореза на приходе од самосталне делатности по основу прихода од пољопривреде и шумарства.

Предузетници су дужни да воде пословне књиге и да у њима исказују пословне промене на начин одређен овим Законом.

Предузетници воде пословне књиге по систему простог књиговодства, у складу са овим законом. Предузетници могу ако се одреде да воде пословне књиге и по систему двојног књиговодства у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

У пословним књигама по систему простог књиговодства обезбеђују се подаци о приходима, расходима, основним средствима, алату и инвентару са калкулативним отписом, као и други подаци, у складу са Законом о порезу на доходак грађана.

Други случај:

- ако је регистровано пољопривредно газдинство обвезник пореза на додатну вредност. Регистровано пољопривредно газдинство постаје обвезник пореза на додатну вредност ако је у предходних 12 месеци имало промет добара и услуга већи од 8.000.000 динара (око 70 хиљ. еура). У овом случају пољопривредник је дужан да води пословне књиге и евиденције прописане Законом о порезу на додатну вредност.

Обавеза вођења пословних књига у овом случају је обавезна и она настаје "по сили закона". Пољопривредна газдинства се добровољно могу одредити и евидентирати у систем ПДВ-а уколико имају промет мањи од 8.000.000 динара ако процене да је то за њих повољно. Наведена газдинства воде пословне књиге по систему простог или двојног књиговодства.

Табела 1. Производња и потрошња биљних производа

Биљна производња у складу са *FADN* методологијом обухвата меркантилну и семенску производњу ратарских и повртарских култура, производњу цвећа и украсног биља, као и воћарску и виноградарску производњу. Сви подаци који се прикупљају односе се на посматрану обрачунску годину. Узимају се у обзир само производи који су дозрели, односно пожњевени (убрани) у обрачунској години, без обзира када су сејани. Односно, у *Табели 1. Производња и потрошња биљних производа* не бележе се производи чији процес производње још увек траје.

Производ

Отвара се по један лист наведене табеле за сваки производ заступљен на газдинству. **За вишегодишње засаде и винограде отвара се посебан лист наведене табеле за сваку врсту и старост засада.** Производи су дефинисани у складу са *FADN* методологијом.

Тип усева

Уноси се један од четири могућа типа усева:

1. Усеви гајени на њиви - главни усеви,
2. Усеви гајени на њиви - пострни усеви,
3. Усеви и цвеће гајени на отвореном - у баштама,
4. Усеви који се гаје под приступачном заштитом,
5. Није применљиво.

Напомена: Уколико се део производње одвија под приступачном заштитом у Табели 13. треба унети податке о пластеницима/стакленицима у оквиру Грађевинских објеката.

Површина

Под укупном површином се подразумева површина засејана (засађена) одређеном биљном културом, иако пожњевене (убране) површине могу бити мање. За сваки производ површина се уноси искључиво у хектарима са два децимална места¹. За биљну производњу и производњу печурки која се одвија под приступачном заштитом (стакленици, пластеници) потребно је површину изражену у m² прерачунати у хектаре.

Површина која се добија сабирајући хектаре унете у табелама за различите биљне културе мора бити једнака коришћеном пољопривредном земљишту (КПЗ) пољопривредног газдинства.

Треба имати у виду да се у различитим деловима Републике Србије често користе различите јединице мере за површину, те их је потребно превести у хектаре. Прерачунавање најчешћих локалних јединица за површину у хектаре обавља се на следећи начин:

$$1 \text{ ha} = 10.000 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ ar} = 100 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ катастарско јутро} = 5.755 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ ланац (потиски и сремски)} = 7.192 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ ланац (новосадски)} = 8.632 \text{ m}^2$$

Приликом евидентирања површине под вишегодишњим засадама обратити пажњу на процену вредности у односу на СТАРОСТ ЗАСАДА²: (почетна родност, пуна родност, опадајућа родност). Такође, потребно је евидентирати и густину садње, односно број биљака по хектару.

¹ Децимална места за хектаре обавезно попунити, а ако се ради о целом броју попунити нулама.

² Попис пољопривреде УПИТНИК: Старост засада: (>0-<5), (≥5-<14), (≥15-<24), (25 и више) и Густина садње (стабала): (>400), (≥400-<1599), (≥1600-<3199), (3200 и више)..

Напомена:

Прерачунавање мерних јединица за површину земљишта видети у Анексу 5.

Наводњавана површина

Представља површину под одређеном биљном културом која се наводњава. Уколико се наводњава само део површине под културом за коју се попуњава Табела 1, овде се уписује наводњавани део површине.

Површина под енергетским усевима

У енергетске усева спадају усеви намењени производњи енергије из обновљивих извора (етанол, биодизел...). Овде треба уписати део површине под одређеном биљном културом који је намењен усеву који ће се користити за производњу енергената.

Укупна производња

Уноси се укупна количина главног производа (искључујући споредне производе) произведена (пожњевена или убрана) у обрачунској години (искључујући губитке на пољу и на газдинству) изражена у kg.

Количина производа може се пронаћи у евиденцији газдинства, нпр. мерење након жетве или бербе.

Приликом евидентирања укупне производње неопходно је придржавати се следећих правила:

- Све количине кукуруза потребно је изразити у kg кукуруза у зрну, па је тако:

1 kg кукуруза у клину приближно 0,8 kg кукуруза у зрну

1 m³ кукуруза у клину приближно 400 kg кукуруза у зрну

1 вагон = 10000 kg

- Све количине произведене кабасте сточне хране са ораница, детелиништа, луцеришта, травњака, ливада и пашњака потребно је изразити у kg произведеног сена и/или сенаже/силаже, па је тако количине исказане у броју произведених бала или m³ у силосу или складишту потребно претворити у kg на следећи начин:

број бала x маса бала

односно

m³ у силосу или складишту x маса 1 m³,

узимајући у обзир следеће орјентационе вредности:

силажни кукуруз (силажа целе стабљике): ***1 m³ = 400 – 600 kg***

сено: ***велика округла бала = 250 – 300 kg***

мала коцкаста бала = 12 – 15 kg

1 m³ у складишту = 150 - 200 kg

силажа/сенажа: ***велика округла бала = 600 – 800 kg***

1 m³ у силосу = 350 – 500 kg

Напомена: Ако се на истој површини производи и сено и сенажа/силажа, маса произведеног сена се сабира са масом произведене сенаже/силаже како би добили укупну производњу крме на тој површини. За унос произведене количине кабасте сточне хране пожељно је користити претходно наведене оријентационе вредности. Међутим, уколико пољопривредни произвођач сматра да се карактеристике његових производа разликују од горе наведених, свакако треба користити његове податке уз унос одговарајућег коментара.

Накнада штете од осигурања

Уносе се исплаћене накнаде штете од осигурања током обрачунске године као што је нпр. исплата накнаде за штету проузроковану градом.

Цена (РСД)

Уноси се цена по килограму главног производа

Напомена: Табела у **Анексу 8** приказује Просечни принос по културама (2018-2024), Табела у **Анексу 9** приказује Просечне цене по културама (2018-2024)

Споредни производ

У случају када се споредни производ користи у даљој производњи или продаји, треба унети назив, количину и цену по килограму споредног производа. У супротном, поља оставити празна.

Продаја

Уноси се количина главног производа (искључујући нуспроизвод) продата у обрачунској години изражена у kg као и одговарајућа вредност производа изражена у РСД. Вредност продатих производа се утврђује коришћењем њихове стварне тржишне цене (цене по којој је извршена продаја). Уколико пољопривредни произвођач изражава процене вредности у ЕУР, за претварање у РСД употребљава се важећи средњи курс ЕУР на тај дан. Потребно је приликом прве посете пољопривредним произвођачима скренути пажњу да све вредносне ставке уносе у РСД, чак и онда када се ради о већим износима у РСД.

Ако се продаја неког производа десила само једном у току обрачунске године (нпр. продаја пшенице је обављена у августу) у том случају ће подаци о количини и вредности продате пшенице бити унети у августу, тако да се у осталим месецима ништа неће уносити.

Напомена: Ако роба није наплаћена, уноси се само количина, а очекивани износ за исплату бележи се у табели Обртна средства- потраживања.

Потрошња у домаћинству и плаћања у природи

Уноси се укупна количина изражена у kg и процењена вредност (по тржишној цени умањеној за евентуалне трошкове продаје) изражена у РСД производа искоришћених за потребе домаћинства (нпр. свеже поврће потрошено у домаћинству и сл.) или искоришћених за плаћања у природи у обрачунској години (нпр. плаћање у природи другима за услуге које су извели средствима механизације или плаћања у природи сталним или повременим радницима и сл.).

Важно је напоменути да се овде не убрајају количине утрошене за исхрану стоке или као семе за даљу производњу на газдинству, него се те количине утрошених производа бележе као *Потрошња на газдинству*. У случају неуношења процењене вредности потрошње у домаћинству и плаћања у природи, одговарајућа вредност ће бити израчуната накнадно од стране саветодавца (по тржишној цени умањеној за евентуалне трошкове продаје).

Потрошња на газдинству

Уноси се укупна количина производа изражена у kg утрошена као материјал у пољопривредној производњи на газдинству (сопствено семе/саднице, сточна храна произведена на газдинству и употребљена за исхрану стоке – копитара, говеда, оваца, коза, свиња, живине и осталих малих животиња, прерада, нема/непознато) у обрачунској години. Одговарајућа процењена вредност потрошње на газдинству ће бити процењена од стране пољопривредног произвођача, или накнадно процењена од стране саветодавца (по тржишној цени умањеној за евентуалне трошкове продаје).

НАПОМЕНА! У ТАБЕЛУ 1 УНОСЕ СЕ ИСКЉУЧИВО ПОДАЦИ ЗА БИЉНЕ КУЛТУРЕ ПРОИЗВЕДЕНЕ НА ГАЗДИНСТВУ (МОГУ БИТИ И СА ЗАЛИХА). СВЕ КУПЉЕНЕ БИЉНЕ КУЛТУРЕ НАМЕЊЕНЕ ИСХРАНИ СТОКЕ УНОСЕ СЕ У ТАБЕЛУ 7 И РАЗВРСТАВАЈУ КАО КАБАСТА ИЛИ КОНЦЕТРОВАНА СТОЧНА ХРАНА. Нпр: Луцерка купљена за исхрану говеда неће бити евидентирана у табели 1, већ у табели 7 као кабаста храна.

Ускладиштено (на залихама)

У првој потколони бележи се стање на залихама за сваки месечни унос, за дату културу (производ), након сваке пословне промене, а у другој потколони јединична цена производа на залихама

На овај начин лакше се прати стање на залихама и обезбеђује се поштовање једнакости:

Почетно стање залиха + производња + набавка – продаја – потрошња = крајње стање залиха

Важна напомена: У Табели 1 у колони Продаја, Потрошња у домаћинству и плаћања у природи и Потрошња на газдинству уписују се промене (уколико их је било) без обзира на то да ли је продата/употребљена количина производа произведена на газдинству или пронађена на залихама готових производа.

Нова Табела 1. отвара се посебно за сваку биљну културу, за окућнице/баште у којима се производи за потребе домаћинства, али и за случајеве коришћења земљишта када нема добијених производа, као што су: обрадиво земљиште, семе и садни материјал, необрађено земљиште, земљиште припремљено за сетву, дато у закуп, укључујући земљиште уступљено на коришћење запосленима као плаћање у природи и сл. На овај начин, укупна површина исказана у Табелама 1 мора да буде једнака укупној површини коришћеног пољопривредног земљишта.

Табела 2. Материјал у биљној производњи

Уноси се Месец, *Врста материјала*, *Промена (купљено/уtroшено)*, Намена (култура), *Количина*, *Јединица мере*, *Цена по јединици мере* и *Износ* у РСД за купљени материјал (стајњак, семе и саднице, средства за заштиту биља, остали материјал) који се користе у биљној производњи.

Минерална ђубрива и мелиоративна средства

Када се промена односи на утрошак минералних ђубрива, потребно је из Анекса 7 изабрати тип ђубрива и на основу формулације прерачунати количине утрошеног N, P и K. Садржај азота, фосфора и калијума се израчунава на основу процентуалног учешћа ових елемената у ђубриву, односно множењем процентуалног учешћа сваког елемента са масом ђубрива. На пример, ако је утрошено 50 kg ђубрива, које садржи N, P и K у односу 16:16:16, то би значило да је садржај ових елемената у килограмима: 8, 8, 8 (у облику одговарајућих једињења за фосфор и калијум).

Напомена: Уколико је у табели 1. Производња и потрошња биљних производа евидентирана производња неког усева, очекивано је да у Табели 2. постоји утрошак минералних ђубрива/стајњака. У FADN бази података количине N, P и K се обрачунавају аутоматски, потребно је само евидентирати количину и формулацију ђубрива.

Стајњак

У ову колону се уноси новчана вредност купљеног/уtroшеног стајњака. Важно је имати у виду да се евидентира искључиво купљен стајњак, уколико је било такве куповине.

Напомена: Подаци о утрошку стајњака се не уносе у табелу ђубрива!!!

Семе и садни материјал

Уноси се количина у одговарајућој јединици мере и вредност у РСД за семе и саднице купљене/уtroшене за сваку биљну културу. Расадни материјал се мери у арима и метричким центима и потребно је саднице у комадима расада превести у одговарајућу мерну јединицу.

Напомена: Уколико је у табели 1. Производња и потрошња биљних производа евидентирана производња неког усева, у Табели 2. мора да постоји податак за купљено семе и садни материјал, осим када се ради о вишегодишњим засадима. Уколико је семе или садни материјал из сопствене производње бележи се у Табели 1. Трошкови садница за нове плантаже (вишегодишње засаде) сматрају се инвестицијама и не уносе се у ову табелу, осим оних које се користе за замену.

Средства за заштиту биља

Уноси се количина у одговарајућој јединици мере и вредност у РСД за средства за заштиту биља (хербициди, инсектициди, фунгициди и сл.) купљена/уtroшена за сваку биљну културу или за више биљних култура (ако је пољопривредни произвођач користио исто средство за заштиту више биљних култура).

Напомена: Уколико је у табели 1. Производња и потрошња биљних производа евидентирана производња неког усева, очекивано је да у Табели 2. постоји утрошак средстава за заштиту биља.

Остали материјал за биљну производњу

Уноси се остали купљени/уtroшени материјал у РСД који има директну везу са биљном производњом као што је материјал за везивање бала, за паковање, амбалажа за транспорт поврћа и воћа и сл. Вредност осталих материјала за биљну производњу уноси се за сваки појединачни производ.

Напомена: У ову табелу уписују се све промене без обзира на то да ли је употребљена количина материјала, пронађена на залихама материјала за пољопривредну производњу или купљена у току обрачунске године. Уколико се ради о куповини семена и садног материјала у колони Врста материјала потребно је прецизирати о којој култури се ради (пшеница, кукуруз, сунцкрет, луцерка, јабука, јагода...).

Табела 3. Сточарство: рођено, купљено, продато и сл.

У табели различите категорије стоке³ могу бити уписане једна за другом, односно уписују се онако како се промене на газдинству и дешавају (промене се евидентирају хронолошки). Приликом уношења временског периода у току којег се промена десила уноси се само месец, без навођења датума. Међутим, у одређеним случајевима може се и одступити од хронолошке евиденције уколико се претпостави да се настале промене могу исказати збирно за читав месец. Тако нпр. ако се на газдинству код неких категорија дешавају сличне продаје и куповине више пута током месеца, оне могу бити забележене у помоћној евиденцији пољопривредног произвођача, из које ће се на крају месеца унети збирна вредност за одговарајућу категорију и пословну промену.

Код куповине и продаје вредност се исказује у РСД у укупном износу за наведени број грла. Ако су на пример два телета продата за по 30.000 динара број грла је 2, а вредност је 60.000 динара. За рођене животиње (нпр. телад) уписује се само број грла.

Приликом евидентирања пословне промене се поред назива категорије стоке уписује и узраст грла (у месецима). Узраст се уписује само за категорије говеда, оваца, коза и свиња. Поред тога, неопходно је да се унесе и пол грла (мушка грла - М, а женска - Ж) за следеће категорије: телад за тов, остала говеда млађа од годину дана, остале козе, остале овце и остале свиње. За све преостале категорије није неопходно уносити узраст и пол грла.

Рођено

Уноси се укупан број рођених животиња (телади, прасади и сл.) у протеклом месецу. Ова колона се односи само на живорођена грла која су добијена од плоткиња (крава, крмача и сл.) које су у власништву газдинства. Приликом регистровања ове промене не попуњава се колона старост. Пол грла се евидентира само за живорођена грла у говедарској производњи. Рођена грла у говедарству се евидентирају у категорији телад за тов или остала говеда млађа од годину дана, у зависности од планиране намене рођених грла. У свињарству се рођена грла евидентирају у оквиру категорије прасад до 20 kg, док се код оваца и коза ова грла уносе у категорију остале овце, односно остале козе.

Купљено

Уноси се број купљених грла и вредност у РСД која је плаћена за купљена грла, без обзира да ли су грла купљена на кредит или из сопствених средстава. У износ куповине треба да буду укључени и трошкови набавке, ако су постојали.

Све вредности уносе се у РСД, а уколико пољопривредни произвођач приликом регистровања ове промене изрази вредност у ЕУР, за претварање у РСД употребљава се важећи курс ЕУР на тај дан. Идентична ситуација се може појавити и код продаје па треба поступити на исти начин.

Продато / потрошено за

Уноси се број и вредност грла која су продата или употребљена на газдинству.

---

³ Видети Анекс 3 овог документа

Стока може бити продата за клање, односно производњу меса, узгој, у непознате сврхе или употребљена на газдинству (прерада у месне прерађевине, храну за животиње, угоститељске услуге). Податке о преради треба унети у табелу 6.

Ако постоје трошкови продаје они се не одбијају од вредности продате стоке, али се евидентирају у оквиру *Табеле 8. Плаћене услуге и купљени материјал у сточарској производњи.*

Потрошња у домаћинству и плаћања у природи

Уноси се количина тј. број грла и процењена вредност грла (по тржишној цени умањеној за евентуалне трошкове продаје) искоришћених за потребе домаћинства или за плаћања у природи по месецима. У случају да процењена вредност потрошње у домаћинству и плаћања у природи није евидентирана, одговарајућа вредност ће бити израчуната накнадно од стране саветодавца.

Угинућа и Накнада штете од осигурања

Уноси се укупан број угинулих животиња по месецима. Уколико су грла била осигурана и наплати се накнада штете, наплаћени износ се води као *Накнада штете од осигурања*. Као *Накнада штете од осигурања* води се и накнада штете код принудног клања животиња с тим да се у том случају, уколико је остварена економска корист од принудно закланих животиња, њихова вредност и број грла води у колони *Продаја*. **Уколико накнада штете од осигурања није исплаћена, потребно ју је евидентирати као потраживање у обртним средствима.**

Важна напомена:

За промене које су евидентирани у овој табели не исказује се на крају године укупна вредност, будући да се оне односе на различите категорије стоке.

Табела 4. Број и вредност стоке у власништву и Табела 4А. Број и вредност стоке која се гаји или тови по уговору

Сврха ових табела је евидентирање бројног стања стоке у току године и вредности стоке на почетку, односно на крају године. Поред тога, подаци из ових табела се користе и за израчунавање просечног броја грла.

У Табели 4. Број и вредност стоке у власништву се бележи бројно стање стоке која је у власништву пољопривредног газдинства, а у Табели 4А. Број и вредност стоке која се гаји или тови по уговору се прати кретање стоке која није у власништву пољопривредног газдинства, већ се гаји или тови под уговором.

Код евидентирања стоке у сопственом власништву потребно је на почетку године (01. јануара 2025. године) и на крају године (31. децембра 2025) пописати бројно стање стоке према *FADN* категоризацији. Приликом евидентирања узима се у обзир сва стока, без обзира да ли се у том тренутку налази на газдинству или ван њега (дато на услужни тов). Након тога, неопходно је на крају сваког месеца у току године извршити попис стоке по категоријама.

За последњу категорију у табели, *Остале животиње*, не евидентира се бројно стање, већ само вредност. Колона просечан број стоке се не користи у фази прикупљања података. Вредност стоке се евидентира на крају сваке године.

Евидентирање броја грла стоке под уговором се спроводи на исти начин као и код стоке у сопственом власништву, с тим да се овде не евидентира вредност стоке на крају године.

Проверу тачности уноса броја грла стоке могуће је обавити коришћењем приложене табеле биланса броја грла стоке⁴.

Напомена:

Вредност стоке је обавезно унети на почетку и на крају године (уколико је стока била на газдинству), као и при куповини, продаји или употреби грла на газдинству или у домаћинству. Стање стоке по месецима (изузев почетка и краја године), евидентира се само бројем грла. Број грла (без вредности) уписује се и за угинула грла.

---

⁴ Видети Анекс 2 овог Документа

БИЛАНС БРОЈА ГРЛА СТОКЕ

Сврха ове табеле је провера да ли су све категорије животиња на газдинству убележене на исправан начин и у правом броју.

Биланс броја грла говеда

	01.01.2025	Рођено	Купљено	Преведено из ниже категорије	Преведено у вишу категорије	Продато и употребљено	Угинуло	31.12.2025
Музне краве					-----			
Приплодне јунице								
Јунице старости од једне до две године								
Остала говеда млађа од годину дана					(женска)			
Биланс	+	+	+	=		+	+	+

01.01.2025. - Уноси се број животиња на газдинству на почетку године;

Рођено – Број живорођених грла (само за остала говеда млађа од годину дана);

Купљено – Број купљених животиња у току године;

Продато и употребљено – Број продатих грла или грла употребљених на газдинству или за сопствену потрошњу у току године;

31.12.2025. - Уноси се број животиња на газдинству на крају године;

Угинуло – Број угуинулих животиња у току године;

Преведено из ниже категорије: Број уписан као стање на 01.01.2025. године за остала говеда млађа од годину дана уписује се у десну страну колоне Преведено из ниже категорије. Овај број се преноси у леви део колоне Преведено из ниже категорије за категорију Јуница старости од једне до две године (уколико се ради о женским грлима). Исти поступак ће бити примењен и на остале категорије. Не сме се заборавити да се број из ове колоне смањи уколико је дошло до продаје, употребе или угинућа.

За све категорије животиња мора да важи следећа једнакост:

(01.01.2025. + Рођено + Купљено + Преведено из ниже категорије (десна страна))

= (Преведено у вишу категорију (лева страна) + Продато и употребљено + Угинуло + 31.12.2025.)

Важна напомена:

Одређени број животиња из категорије Остала говеда млађа од годину дана може бити преведен у тов, те у том случају неће бити преведен у вишу категорију (Јунице старости од једне до две године). Такође, мушка грла (без обзира да ли су намењена тову или приплоду) неће бити преведена у категорију Јунице старости од једне до две године.

Пример биланса броја грла говеда

	01.01.2025	Рођено	Купљено	Преведено из ниже категорије	Преведено у вишу категорију	Продато и употребљено	Угинуло	31.12.2025
Музне краве	31		7	9	-----	16		31
Приплодне јунице	11			14	9	8		8
Јунице старости од једне до две године	14			16	14		16	
Остала женска говеда млађа од годину дана	16	13			16		1	12
Биланс	+	+	+	=		+	+	+

Исти начин билансирања може да буде употребљен и за остале врсте и категорије стоке, нпр. свиње.

Празне табеле биланса броја грла стоке налазе се у Анексу 2 овог упутства.

Табела 5. Сточарски производи: млеко и остали производи од млека

Ова табела се попуњава одвојено за производњу крављег, овчијег и козјег млека и различите врсте млечних производа.

У дату табелу се уписује укупна производња млека на годишњем нивоу, при чему се ту не укључује млеко које је телад посисала. У случају када је млеко претходно измужено, па тек онда употребљено за исхрану стоке (при чему је коришћен људски рад), оно се такође урачунава у укупну количину произведеног млека. У случају да се на пољопривредном газдинству млеко прерађује у сир или неке друге млечне производе, онда треба исказати и обим производње тих млечних производа. Треба имати у виду да се количина добијених млечних прерађевина не исказује директно, већ у еквивалентној количини млека. Због тога је потребно знати колико је млека неопходно за производњу једног килограма (литра) млечних производа.

Производња производа од крављег, козјег и овчјег млека (нпр. сир) бележи се као количина млека (у кг) потребна за израду тог производа. Количина млека у литрама прерачунава се у килограме кориштењем фактора корекције који износи за кравље и козје млеко 1.030, док је за овчје млеко 1.036.

Уколико се млечни производи добијају од млека две или више врста животиња (нпр. комбинацијом крављег и овчијег или козјег млека), онда се одговарајућа еквивалентна количина млека уписује као млеко оне врсте животиња која доминантно учествује при комбиновању различитих врста млека.

Продаја млека, његова потрошња у домаћинству и за плаћања у природи, као и употреба млека на газдинству, уносе се једном или више пута месечно (у зависности од конкретне ситуације). Код продаје млека за прорачун његове вредности користе се стварне тржишне цене (без субвенција – оне се уносе у *Табелу 16. Субвенције*), док се у осталим случајевима употребљава тржишна цена умањена за евентуалне трошкове продаје. Што се тиче употребе млека на газдинству (нпр. за даљу прераду), предвиђено је да се унесе само употребљена количина, док се прорачун његове вредности врши накнадно од стране саветодавца.

Код сира и осталих производа од млека, прати се количина и вредност која је продата као и количина и вредност ових производа која је утрошена у домаћинству или употребљена за плаћања у природи.

Специфични трошкови везани за ову групу производа су они који се јављају само у процесу производње млечних производа и који су карактеристични само за ову производњу. Овде би, на пример, били евидентирани трошкови материјала за производњу сира и других млечних производа и сл. Такође, вредност млека употребљеног за производњу сира и других млечних производа треба да буде евидентирана као специфични трошак те производње. Количина и вредност млека употребљеног за прераду се бележи и у колони *Потрошња на газдинству* у делу табеле који се односи на производњу млека.

Напомена:

Уколико су у табели 5. евидентирани активности које се односе на прераду млека, у Табели 11 обавезно евидентирати одговарајући % укупног годишњег времена рада утрошеног на ове активности.

Табела 5А. Сточарски производи

У ову табелу се бележе сточарски производи пољопривредног газдинства, осим млека и млечних производа. Ова група производа укључује јаја, мед, стајњак (уколико се продаје).

За сваки од производа из ове групе који се производи на газдинству (уколико је економски значајан за газдинство) треба отворити нову Табелу 5А.

Врста животиње од које се добија производ који је убележен.

Укупна производња – бележи се укупна количина производа произведена у току обрачунске године.

Продаја, потрошња у домаћинству и плаћања у природи и потрошња на газдинству сточарских производа се у овој табели бележе на сличан начин као у Табели 5. Активности (пословне промене) у вези са овом групом производа треба бележити по месецима, како која промена настане. За сваку од активности (продаја, потрошња у домаћинству и плаћања у природи и потрошња на газдинству) бележи се количина и вредност (РСД).

Табела 6. Друге активности газдинства које доносе приход

Непољопривредне активности које доносе приход, а у директној су вези са пољопривредним газдинством. У ове активности спадају: прерада млека, меса и других сточарских производа, прерада биљних производа (искључујући производњу вина, које је пољопривредни производ), шумарство и прерада дрвета, пружање услуга трећим лицима, агротуризам, угоститељство и друге рекреативне активности, производња енергије из обновљивих извора, пружање услуга другима користећи пољопривредну механизацију која постоји на газдинству и сл. У ове активности не спада производња вина, лозове ракије и осталих производа од грозђа.

Активности (пословне промене) у вези са другим активностима које доносе приход бележе се по месецима, онда када се догађају.

За сваку од ових активности треба отворити нову Табелу 6.

Категорија активности бележи се на почетку.

Укупна производња – бележи се укупна количина производа добијеног из ове групе активности. На пример, укупна количина произведене ракије, пршуте, традиционалних производа ручне израде итд.

Продаја, потрошња у домаћинству и плаћања у природи и потрошња на газдинству у овој табели бележи се на сличан начин као у табелама 5 и 5А.

Специфични трошкови у вези са другим активностима које доносе приход настају у процесу производње производа или пружања услуга из ове групе активности. На пример, купљен материјал за прераду животињских или биљних производа биће укључен у ову групу трошкова. Такође, бележе се ситуације у којима долази до прераде производа са газдинства, као што је случај са прерадом млека у Табели 5, где је употребљено млеко за производњу сира евидентирано као специфични трошак у производњи сира. Сличан је пример и за мед произведен на газдинству који се користи за производњу ракије „медоваче“. У том случају вредност меда употребљеног за ракију ће бити убележена као специфични трошак у производњи ракије.

Такође, уколико произвођач купује сировину за прераду (нпр. млеко за сир, кајмак; месо за прерађевине, угоститељске услуге) овај специфични трошак се бележи у табели 6.

Напомена:

Уколико су у табели 6. евидентирани активности које доносе приход, у Табели 11 обавезно евидентирати одговарајући % укупног годишњег времена рада утрошеног на ове активности.

Табела 7. Купљена сточна храна

У ову табелу уноси се само купљена сточна храна, с обзиром да се сточна храна произведена на газдинству уноси у *Табелу 1. Производња и потрошња биљних производа*.

Уноси се *Опис, Укупна количина, Јединица мере,*

Количине (кг) и вредности (РСД) за купљену сточну храну за исхрану копитара, говеда, оваца и коза (концентрована и кабаста сточна храна), свиња, живине и других малих животиња.

Укупна количина купљене сточне хране уписује се у *Упитник* у укупном износу и мора се распоредити по одговарајућим врстама стоке. Ако нпр. на газдинству постоје само говеда, претпоставиће се да је целокупна количина купљене сточне хране намењена исхрани говеда, уз уважавање чињенице да ли је у питању концентрована или кабаста сточна храна. Међутим, ако су на газдинству поред говеда заступљене и овце, количина купљене сточне хране мора бити подељена између ове две врсте животиња. Мора се имати у виду да збир количина купљене сточне хране за ове две групе мора бити једнак укупној количини сточне хране за тај месец.

Напомена:

Концентрована хранива обухватају концентрате, уљане сачме и погаче, житарице, суве резанце шећерне репе, рибље брашно, млеко и млечне производе, минерале, витамине и сл. Кабаста хранива обухватају хранива за преживаре, као на пример сено, силажу итд. Хранива за преживаре произведена на газдинству нису обухваћена овом табелом⁵.

Уколико је у Табели 7 евидентирана набавка концентроване и/или кабасте сточне хране у Табели 14 обавезно евидентирати залихе на крају године, у групу Залихе материјала за пољопривредну производњу.

---

⁵ Видети Анекс 4 овог Документа

Табела 8. Плаћене услуге и купљени материјал у сточарској производњи

Уносе се плаћене услуге и купљени материјал који су директно повезани са сточарском производњом као што су ветеринарске услуге, лекови, припуст, вештачко осемењавање, као и остале услуге и материјали за сточарску производњу (трошкови сточарске – селекцијске службе, кастрација, анализа млека, трошкови замене за млеко, детерџенти за чишћење опреме за мужу, трошкови амбалаже и маркетинга готових производа, трошкови закупа објеката за стоку и материјала везаних за сточарство и сл.).

У случају да се посебно купују лекови за лечење животиња, а након тога третирају животиње од стране ветеринара (постоје две одвојене фактуре), тада се лекови и услуге ветеринара приказују одвојено у колони „Ветеринарске услуге, лекови“.

Евиденција ових промена обавља се хронолошки по месецима како се трошкови и јављају, са или без навођења конкретног датума.

Опис настале услуге тј. купљеног материјала треба да буде кратак, али што прецизнији.

Категорија стоке – Унети категорију стоке на коју се конкретни трошак односи.

Табела 9. Услуге радне снаге, механизација и опрема

Поред плата и доприноса за раднике и плаћених накнада за услуге са стране, пољопривредни произвођач у наведеној табели може да упише и остале пословне промене настале као резултат употребе сопствених средстава, механизације и опреме (текуће одржавање, гориво и мазиво, као и трошкови аутомобила).

Зараде и доприноси за социјална осигурања

Сва плаћања за плаћену радну снагу (плаћања за сталне и повремене раднике) укључујући и плаћања у натури. Износ треба да одговара збиру вредности биљних производа из табеле 1 и сточарских производа из табеле 5 и 5а употребљених за плаћања у натури.

Важно је имати у виду да се у овој групи евидентирају само плаћања за плаћену радну снагу, док доприноси за носиоца газдинства и чланове његове породице (доприноси за ПИО) који нису део плаћене радне снаге не треба да буду овде евидентирани, јер се сматрају приватним трошковима и као такви нису предмет *FADN* истраживања.

Уговорени рад и најам механизације

Обухвата рад радника и машина ангажованих за извршење услуга (нпр. плаћање услуга сетве, жетве и сл.) Међутим, ако је у вредност услуге укључена и вредност материјала (нпр. семе, ђубриво, средства за заштиту) онда вредност материјала треба да буде издвојена и уписана у Табелу 2. *Купљени материјал у биљној производњи*. Услуге са стране обухватају и изнајмљивање машина којима управља радна снага на газдинству. У том случају, гориво повезано са употребом изнајмљених машина уноси се као *Гориво за механизацију и мазива*.

Важна напомена:

Ако на газдинству не постоје средства механизације или опрема у власништву, требало би да постоје трошкови за уговорени рад.

Текуће одржавање механизације и опреме

Обухвата текуће одржавање и мање поправке машина и опреме (не укључује веће поправке инвестиционог типа). Такође обухвата куповине мањих алата, гума, заштитне одеће и сл.

Погонска горива и мазива

Обухвата купљено гориво и мазиво. Међутим, када се гориво за грејање користи и као погонско гориво, онда се укупна количина расподељује на *Гориво за механизацију и мазива* (Табела 9) и *Гориво за грејање* (Табела 10).

Трошкови аутомобила

Обухватају укупне трошкове употребе приватног аутомобила. Трошкови коришћења приватног аутомобила у пословне сврхе рачунају се накнадно на основу процента коришћења приватног аутомобила у пословне сврхе.

Важна напомена:

Трошкови аутомобила не обухватају трошкове горива које се троши за аутомобил (они су увршћени у трошкове горива и мазива – Табела 9, „Погонска горива и мазива“).

Табела 10. Општи трошкови пољопривредног газдинства

У случају када се пољопривредна активност одвија у склопу домаћинства, потребно је утврдити колики је удео пољопривредне активности у укупном износу општих трошкова на домаћинству (на основу процента коришћења у пословне сврхе).

Уколико је пољопривредна активност одвојена од домаћинства, тада се бележи само укупан износ општих трошкова (процент коришћења у пословне сврхе износи 100%). Међутим, уколико је одређени трошак настао само за потребе домаћинства, процент коришћења у пословне сврхе износи 0%.

Текуће одржавање мелиорација и објеката

Обухвата текуће трошкове одржавања објеката и мелиорација, укључујући и трошкове одржавања пластеника/стакленика, односно њихових конструкција и основе (темеља). Овде се уноси вредност купљеног грађевинског материјала за текуће одржавање објеката, али не и вредност купљеног грађевинског материјала за изградњу нових објеката.

Електрична енергија, Гориво за грејање и Вода

Обухвата укупне трошкове електричне енергије, горива за грејање и воде. Међутим, саветодавац треба да обрати пажњу на чињеницу да само један део ових трошкова отпада на пословне сврхе, док други део отпада на приватне сврхе, односно на домаћинство.

Пољопривредно осигурање

Обухвата трошкове премије осигурања за различите ризике од штете настале у пољопривредној производњи, усевима, засадима воћака и винограда, угинућа стоке.

Остала осигурања газдинства

У ову групу спадају трошкови премије осигурања грађевинских објеката пољопривредног газдинства, који се односе на пословање газдинства. Ово не укључује осигурање породичне куће.

Порези и остале дажбине

У ову колону се уносе порези и доприноси везани за пословање газдинства, без пореза на земљиште и објекте. У ову групу могу да уђу такозвани водни доприноси и разне таксе у вези са пољопривредном производњом.

Напомена: Уколико постоји земљиште у власништву, обавезно треба унети трошкове за водни допринос, ако их има. Уколико постоји набавка земљишта (куповина) потребно је унети и трошкове нотара и пореза на имовину.

Порези и доприноси у вези са радном снагом (нпр. доприноси за ПИО) нису укључени у ову групу пореза и доприноса.

Порези на земљиште и објекте

У ову колону уносе се порези на земљиште и остале непокретности које припадају пољопривредном газдинству.

Плаћен закуп

Обухвата трошкове закупа земљишта и објеката који су плаћени у новцу или у натури.

Од чега: Закуп плаћен за земљиште

Овде се уносе трошкови закупа земљишта који су плаћени у новцу или у натури.

Плаћена камата и финансијске накнаде

Обухвата укупно плаћене камате на позајмљена средства. Овим се обухватају и све накнаде које су плаћене у вези са реализацијом одобреног кредита.

Важна напомена:

Податак се односи само на кредите узете за сврхе пословања пољопривредног газдинства (не односи се на приватне кредите).

Остали опити трошкови

Обухватају трошкове саветодавних услуга, канцеларијског материјала, претплате, телефона, интернета као и све остале трошкове који нису поменути у претходним рубрикама.

Табела 11. Радна снага на пољопривредном газдинству

Радну снагу на пољопривредном газдинству чине **неплаћена** и **плаћена** радна снага. Неплаћена као и плаћена радна снага могу да буду **стална** и **повремена**.

Број особа – бележи се за супружника/супружнике носиоца/носилаца пољопривредног газдинства и осталу сталну радну снагу, изузев носиоца и руководиоца.

У Републици Србији пољопривредно газдинство може имати само једног носиоца, па ће тако и број особа за супружника бити 1.

Пол се бележи за носиоца и руководиоца пољопривредног газдинства (управник или менаџер на газдинству)

Година рођења бележи се за носиоца и руководиоца пољопривредног газдинства. Година рођења се уписује у целини (четири цифре).

Обученост у области пољопривреде бележи се за руководиоца пољопривредног газдинства, без обзира на то да ли је плаћен или не, као и на то да ли је руководиоца истовремено и носилац пољопривредног газдинства или није.

Овде треба изабрати једну од три могућности:

- **Практично искуство** не укључује било какву теоријску обуку. Укључује праксу и искуство у раду на пољопривредном газдинству;

- **Основна обука** – Руководилац газдинства не располаже пуном обученошћу у области пољопривреде, али располаже извесним практичним и теоријским искуством, које је, између осталог, стечено и на различитим семинарима, зимским школама, обукама, радионицама итд.

- **Пуна обученост** значи да је руководиоца пољопривредног газдинства завршио/ла пољопривредну школу (средњу или вишу) или пољопривредни факултет, или је стекао/стекла сличан ниво знања из области пољопривреде (специјалне обуке, универзитетски курсеви и сл.).

За радну снагу на газдинству се бележи **годишњи број радних сати лица која су радила на газдинству (часова)**. Ова колона представља **укупан рад на пољопривредном газдинству (часове рада)**. Максималан број радних сати за једну особу износи **1800**.

Следећа колона приказује **учешће других активности газдинства које доносе приход у укупном раду на пољопривредном газдинству**, изражено у % укупног годишњег времена рада.

Напомена: Уколико су у табели 6. евидентиране активности које доносе приход, у Табели 11 обавезно евидентирати одговарајући % укупног годишњег времена рада утрошеног на ове активности.

НЕПЛАЋЕНУ РАДНУ СНАГУ чине лица која раде на пољопривредном газдинству, а која за тај рад не добијају новчану надокнаду или добијају надокнаду мању од уобичајене за ниво обаљеног посла.

Неплаћена радна снага може да буде **стална** и **повремена**.

Стална неплаћена радна снага обично укључује носиоца и остале чланове пољопривредног газдинства.

1. **Носилац** је лице које је званични власник пољопривредног газдинства.

Уколико је носилац истовремено и руководилац, треба попунити прву линију. Уколико носилац није руководилац, већ је руководилац неки други члан газдинства, треба одабрати и попунити наредне две категорије. Ситуација у којој носилац није руководилац је, на пример, када је отац породице носилац пољопривредног газдинства а његова ћерка или син је руководилац.

2. **Руководилац** је лице које организује пољопривредну производњу и које је одговорно за доношење дневних финансијских и производних одлука на газдинству.

Рад супружника носиоца се изражава годишњим бројем радних сати, уколико супружник носиоца ради на пољопривредном газдинству.

Супружник носиоца је жена или муж носиоца пољопривредног газдинства.

3. **Остали** - особе које редовно раде на пољопривредном газдинству, без примања икакве накнаде, или примају накнаду нижу од уобичајене. Ова група може да обухвати, на пример, чланове породице носиоца који живе на газдинству.

Повремена неплаћена радна снага – Особе које повремено раде на пољопривредном газдинству, без примања икакве накнаде, или примају накнаду нижу од уобичајене. Ову групу обично чине рођаци или комшије носиоца газдинства који повремено помажу у раду на газдинству (сезонски).

ПЛАЋЕНА РАДНА СНАГА – особе које раде на пољопривредном газдинству и за свој рад добијају нормалну накнаду.

Плаћена радна снага такође може да буде **стална и повремена**.

Стална плаћена радна снага може да се састоји од **руководиоца и осталих**.

1. **Руководилац** пољопривредног газдинства може да буде ангажован од стране пољопривредног газдинства и да буде плаћен за свој рад. Ангажовање професионалног руководиоца (менаџера) је обично пракса на веома великим пољопривредним газдинствима и пољопривредним предузећима. Ова појава није толико честа на малим и породичним пољопривредним газдинствима.

2. **Остале** чине радници који раде на газдинству и који за свој рад примају плату. Како се за ове особе исплаћују плате и уплаћују доприноси, ови трошкови морају да буду убележени и у Табелу 9.

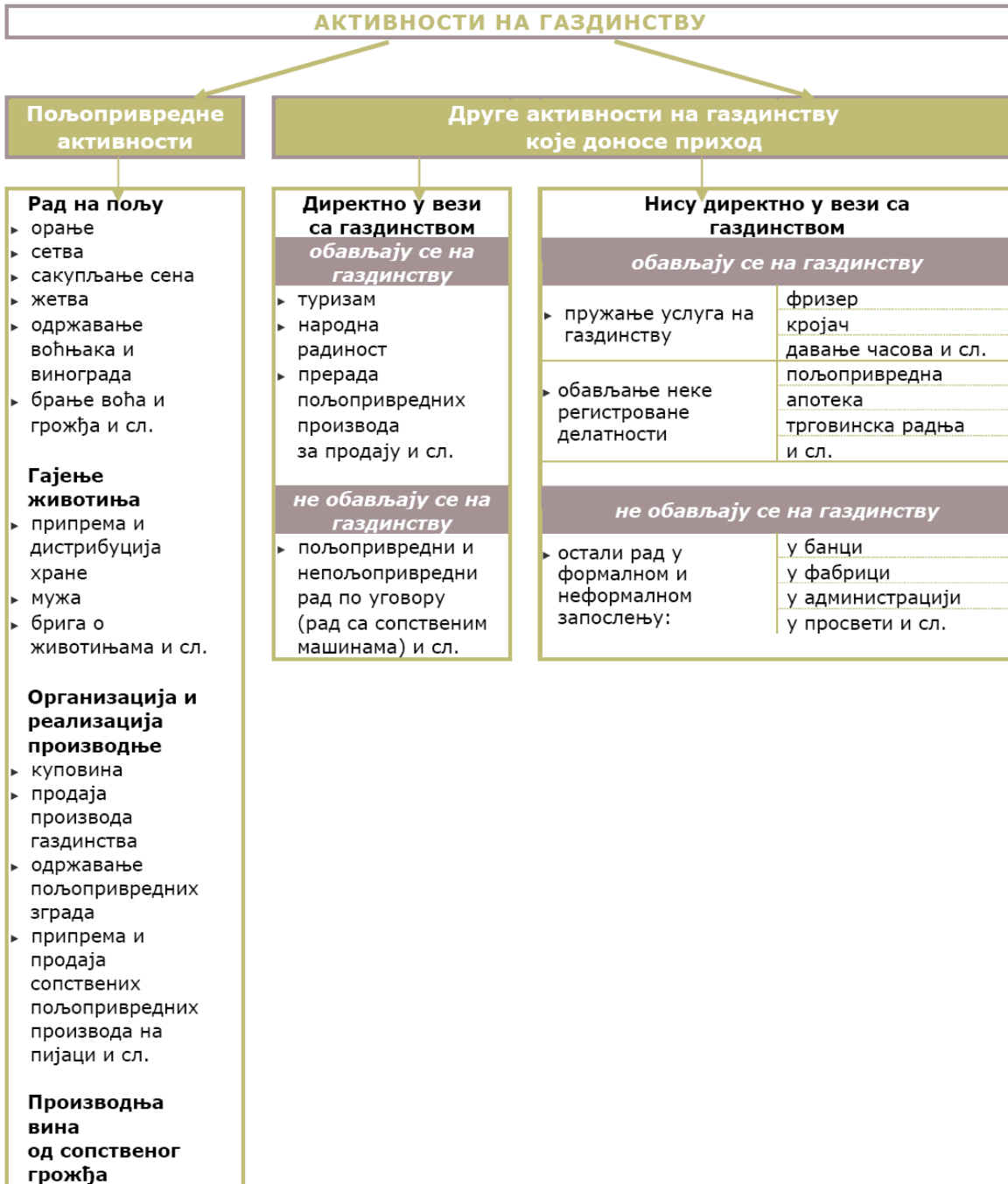
Повремена плаћена радна снага састоји се од повремених и сезонских радника који раде на газдинству у одређеним периодима, на пример у време жетве или превоза производа.

Важна напомена:

Уколико је у ову табелу унета плаћена радна снага, трошкови плата и доприноса морају да буду убележени у Табели 9!

Рад на пољопривредном газдинству обухвата само пољопривредне активности и друге активности на газдинству које доносе приход, а које су директно у вези са газдинством.

Преглед ових активности налази се у доњој схеми:

*Извор: Републички завод за статистику

Начин израчунавања радних сати

Радни сати се односе искључиво на време утрошено за рад на газдинству (не рачуна се рад у домаћинству или "у кући"). Број дозвољених радних сати по дану је просечно 8 у току године. Радни сати нису нужно правилно распоређени током године. На основу разговора са носиоцем газдинства попунити следећу табелу:

	Број часова рада дневно у сезони	Број часова рада дневно ван сезоне
Неплаћена радна снага		
Носилац/руководилац		
Носилац/није руководилац		
Руководилац/ није носилац		
Супружник носиоца		
Остали		
Повремена неплаћена радна снага		
Плаћена радна снага		
Стална плаћена радна снага-руководилац/менаџер		
Стална плаћена радна снага -остали		
Повремена / сезонска плаћена радна снага		

Период трајања вршне сезоне: (од - до) изражено у недељама у току године

Вршна сезона је период када је радна снага највише ангажована за рад на газдинству (нпр. септембар и јун-јул - еквивалент је 12 радних недеља - по четири недеље у сваком од наведених месеци). Ван вршне сезоне радна снага је мање ангажована за рад на газдинству (рачуна се време ван сезоне - нпр. у нашем примеру 52 недеље умањене за 12 радних недеља у сезони, што износи 40 радних недеља).

Начин обрачуна радних сати

Укупан број радних сати на газдинству = збир радних сати свих категорија ангажованих на газдинству израчунатих појединачно на следећи начин: (број недеља вршне сезоне x број часова рада дневно у сезони x 7) + (број недеља ван вршне сезоне x број часова рада дневно ван сезоне на газдинству x 7)

Уколико применом обрачуна број радних сати превазилази 1800 по ангажованом лицу, уписује се максимално дозвољен број радних сати у току године = 1800.

За стално запослена лица на газдинству узима се просечно пуно радно време у трајању од 1800 сати. На пример за осмочасовно радно време 1800 сати, за четворочасовно радно време 900 сати и сл.

Табела 12. Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ)

У овој табели се бележе начини коришћења земљишта на пољопривредном газдинству. Земљиште на пољопривредном газдинству чине **коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) и планински или други пашњаци који нису део КПЗ.**

Коришћено пољопривредно земљиште чине:

- пољопривредно земљиште на окућници,
- оранице и баште (укључујући и угаре),
- стални засади – воћњаци, виногради, расадници, засади корпарске врбе,
- површине под рогозом, рогачем, површине на којима се узгајају тартуфи, као и
- засади јелки подигнутих за продају (новогодишње јелке), и
- ливаде и пашњаци које газдинство редовно обрађује – користи.

Начин коришћења земљишта се у овој табели бележи уношењем површине у ha, у данима испаше стоке, за планинске и друге пашњаке.

Основ коришћења се бира у првој колони. Површина се уноси у другу колону за:

1. **Коришћено пољопривредно земљиште у власништву** – Коришћено пољопривредно земљиште (оранице, ливаде и стални пашњаци, вишегодишњи засади и баште/окућнице) у власништву носиоца пољопривредног газдинства или узето у доживотни закуп и земљиште дато у закуп.
2. **Коришћено пољопривредно земљиште узето у закуп** – Коришћено пољопривредно земљиште узето у закуп од стране носиоца пољопривредног газдинства. За ово земљиште се плаћа редовни закуп.
  - 2.1 **Од тога земљиште у власништву Републике Србије**
3. **Коришћено пољопривредно земљиште у наполици** – Коришћено пољопривредно земљиште (оранице, ливаде и стални пашњаци, вишегодишњи засади и баште) заједнички коришћено од стране закуподавца и закупца на основу уговора о наполици и/или земљиште коришћено под сличним условима.

Укупно коришћено пољопривредно земљиште једнако је збиру претходне три категорије. За пољопривредна газдинства која имају стоку која се напаса на планинским или другим пашњацима који нису део коришћеног пољопривредног земљишта потребно је унети број грла стоке и број дана на испаша и то за следеће групе животиња:

- Говеда и коњи старији од 2 године;
- Говеда и коњи млађи од 2 године;
- Овце;
- Козе.

Важна напомена:

Уколико је у овој табели евидентирано коришћено пољопривредно земљиште узето у закуп, трошкови закупа морају бити евидентирани у Табели 10! Уколико је у овој табели евидентирано земљиште у власништву – потребно је унети трошкове за водни допринос, ако га има, као и порез на имовину.

Табела 13. Земљиште, вишегодишњи засади, објекти, механизација и опрема

У овој табели треба проценити вредност следећих основних средстава:

- Земљиште
  - Пољопривредно земљиште
    - Земљиште у власништву пољопривредног газдинства, без вредности вишегодишњих засада (биљака)
    - Неискоришћено пољопривредно земљиште које је приказано у Табели 1, категорија 50100.
    - Пољопривредно земљиште које је дато у закуп и приказано у Табели 1, категорија 90100.
  - **Остало земљиште које заузимају зграде, економска дворишта, паркови, рибњаци, путеви и сл., а које је приказано у Табели 1, категорија 50900.**
- Мелиорације
  - На пример, канали за одводњавање или фиксна опрема за наводњавање у власништву пољопривредног газдинства
- Грађевински објекти на пољопривредном газдинству
  - Грађевински објекти у власништву носиоца пољопривредног газдинства (стаја, свињац, живинарник, објекти за узгој печурака, складишта, хладњаче, силоси, кошеви за кукуруз, пластеници, стакленици, гараже за механизацију)

Важна напомена

Грађевински објекти се уносе појединачно, по средству и години набавке.

- **Вишегодишњи засади** (вредност самог засада, без вредности земљишта). Стубови, жица, противградна мрежа се бележе као остала основна средства.

У оквиру вишегодишњих засада се под инвестицијама подразумевају трошкови који су у току године настали у вези са подизањем младих засада (засада који још нису у пуном роду). Ту улазе трошкови набавке садница, али и сви остали трошкови до којих је дошло због подизања нових вишегодишњих засада (ригловање, равнање терена, обрада земљишта, копање бунара, градња акумулација, садња, постављање ограде и арматуре, анализе земљишта, стубови, жица, арматура, итд). **Инвестиција укључује и годишње трошкове инпута (стајњак, ђубриво, заштитна средства, радна снага и др) до ступања засада на род. Трошкови инпута бележе се и у одговарајућим табелама (Табела 2. Материјал у биљној производњи, Табела 11 Радна снага...) и као завршна процена у Табели 14. у групи Залихе готових производа –код 40800. Сви остали подаци (површина, производња, продаја) који се односе на ове усеве уносе се под категорије које одговарају одређеној култури (Категорије 40111 - 40700). **Куповина жбунова, младих стабала и садница (трајних засада) сматра се инвестицијом и зато се евидентира само у Табели 13, осим ако се ради о подсађивању.****

Важна напомена

Вишегодишњи засади се уносе појединачно, по воћним врстама и години садње. У напомену унети воћну врсту.

- Механизација и опрема

○ **Трактори, комбајни, прикључне машине и опрема**

Подразумевају: Једноосовински и двоосовински трактори, универзални и житни комбајни, силажни комбајн, линија за шећерну репу, берачи кукуруза, вадилце кромпира, плугови, подривачи, разривачи, тањираче, дрљаче, сетвоспремачи, ваљци, ротофрезе, растурачи минералног ђубрива и растурачи стајњака, цистерне осочаре, сејалице, садилце, култиватори шпартачи, прскалице, атомизери, приколице, цистерне, изузимачи силаже, машине за машинску мужу, косилице, грабуље, пресе (балирке), пумпе, тифони, кишна крила, линеарни системи, пивот системи, пречишћивачи-бимови, елеватори, млинови, круњачи, ровокопачи, машине за калибрирање, вакумирање и паковање.

Важна напомена

Механизација и опрема се уносе појединачно, по средству и години набавке.

- **Шумско земљиште укључујући непосечена стабла**
- Нематеријална имовина – утржива
  - Нематеријална средства која лако могу да буду купљена или продата (на пример квоте и права када могу да буду продата без земљишта и када за њих постоји активно тржиште)
- Нематеријална имовина - неутржива
  - Сва остала нематеријална имовина

Вредновање различитих средстава обавља се коришћењем следећих метода:

Метод вредновања	Опис	Средство	
Фер вредност умањена за процењене трошкове продаје средства	Вредност за коју би средство могло да буде размењено између независних, познатих заинтересованих страна, умањена за процењене трошкове продаје средства	Пољопривредно земљиште, шумско земљиште укључујући непосечена стабла и нематеријална средства - утржива	2010, 3010, 5010, 7010
Историјски трошак	Цена средства када је средство купљено	Мелиорације, пољопривредни грађевински објекти, механизација и опрема и нематеријална средства - неутржива	3020, 3030, 4010, 7020
Књиговотсвени трошак	Вредност којом је имовина приказана у билансу стања		1010, 1020, 1030, 1040, 8010

*Препоручене стопе амортизације налазе се у поглављу које се односи на **Табелу Е** - Акумулирана амортизација.

За израчунавање акумулиране амортизације и амортизације текуће године, молимо вас да погледате објашњење за Табелу Е.

Табела 14. Обртна средства (залихе, краткорочна потраживања и новчана средства)

У овој табели се бележе обртна средства на пољопривредном газдинству. Обртна средства представљају имовину пољопривредног газдинства која се употреби/потроши у периоду краћем од годину дана. Укључују производњу у току, готове производе, остала обртна средства, потраживања, готовину и готовинске еквиваленте, материјал за пољопривредну производњу и ђубрива.

Стање обртних средстава бележи се на почетку и на крају године.

Готови производи – Овде спадају готови производи који се налазе на залихама на почетку и на крају обрачунске године. У ову групу спадају, на пример, пшеница (у зрну), кукуруз, мед, јаја итд.

Материјал за пољопривредну производњу – Количина и вредност материјала за пољопривредну производњу који се налази на залихама на почетку и на крају године. Бележе се: средства за заштиту биља, семе, купљена концентрована и кабаста храна за животиње, храна за стоку произведена на газдинству и сличан материјал који се налази на залихама на почетку и на крају године.

Производња у току – односи се само на биљну производњу. Ова категорија укључује биљне производе (културе) који су још увек у процесу производње (на њиви). У ову групу, на пример, спада, непожњевена пшеница. Количина и вредност производње у току бележе се као количина и вредност инпута употребљених за њихову производњу. Овде спадају семе и саднице, ђубрива и средства за заштиту биља. Ова група не укључује потрошено гориво. **Напомена:** Податке о инпутима (семе, ђубриво, средства за заштиту) треба унети и у Табелу 2. Материјал у биљној производњи.

Потраживања - Готовина, готовински еквиваленти или остала обртна средства које пољопривредни произвођач очекује да прими у периоду краћем од годину дана. Овде се уноси и вредност потраживања која су настала по основу исплаћених аванса за набавку материјала за пољопривредну производњу или одређене услуге (унапред плаћене, а неиспоручене робе и услуге), као и **неисплаћене субвенције**. Ова група обухвата и новац који неко дугује пољопривредном произвођачу за пружене услуге или продате производе. На пример, уколико је пољопривредник обавио орање за свог комшију и за ту услугу очекује 20.000 РСД, та вредност ће бити убележена у ову групу.

Готовина и готовински еквиваленти – Готовина или новац на рачуну који пољопривредни произвођач поседује на почетку и на крају године, стечен у пољопривредним и осталим активностима на пољопривредном газдинству. Ова група обухвата и плаћене авансе – вредност плаћеног аванса у динарима за унапред плаћене а неиспоручене робе и услуге.

Ђубрива – Овде се евидентирају количине и вредности ђубрива на залихама (збирно за сва ђубрива у чврстом, односно за сва ђубрива у течном стању) на почетку године, док се на крају године ове вредности израчунавају на основу разлике почетног стања и промена током године, које се евидентирају у табели 2.

Почетно стање + куповина – утрошено = крајње стање

Укупно (обртна средства) представља збир вредности свих обртних средстава забележених на пољопривредном газдинству.

КОЛОНЕ У ТАБЕЛИ 14.

Групе – Групе обртних средстава: производња у току, готови производи, остала обртна средства, потраживања, готовина и готовински еквиваленти, материјал за пољопривредну производњу и ђубрива.

Почетно стање бележи се у две подколоне, Количина (kg, l или комада) и Вредност (RSD). Ова колона приказује стање обртних средстава на почетку обрачунске године (01.01.2022.).

Крајње стање бележи се у две подколоне, Количина (kg, l или комада) и Вредност (RSD). Ова колона приказује стање обртних средстава на крају обрачунске године (31.12.2022.).

Последње две колоне представљају количине и вредности обртних средстава на почетку и на крају обрачунске године.

Важна напомена:

Између стања на залихама готових производа, продаје и потрошње готових производа мора да постоји логична веза, тј. да важи једнакост:

Стање на залихама на дан 01.01.2025. + Производња + Куповина – Продаја - Потрошња у домаћинству и плаћања у натури - Потрошња на газдинству = Стање на залихама на дан 31.12.2025.

Табела 15. Дуговања

Стање краткорочних и дугорочних кредита намењених искључиво за пословање пољопривредног газдинства на почетку (01.01.2025.) и на крају године (31.12.2025.) бележи се у овој табели.

Дуговања су у овој табели дата у пет категорија:

- 1. Стандарни комерцијални** – кредитна задужења која нису предмет подршке и јавних фондова. Ова категорија укључује све комерцијалне кредите за пословне сврхе који нису подржани из јавних фондова. На пример, уколико пољопривредни произвођач узме кредит од пословне банке да купи трактор или замљиште, а за овај кредит не прими никакву подршку из јавних фондова, такав кредит ће бити овде убележен.
- 2. Посебни комерцијални** – кредитна задужења за која се користи подршка из јавних фондова (субвенционисана каматна стопа, гаранције, итд.). Сви комерцијални кредити за које постоји подршка из јавних фондова ће бити укључени у ову групу. Мере подршке се могу огледати кроз различите субвенције или подршку за каматну стопу. На пример уколико пољопривредни произвођач узме кредит од пословне банке како би инвестирао у систем за наводњавање, а Министарство пољопривреде плати део камате, такав кредит ће бити овде убележен.
- 3. Породични /приватни кредити** – зајмови добијени од физичких лица захваљујући породичним/приватним везама са зајмодавцем. Уколико је зајам узет од приватног/физичког лица (не од банке), такав зајам ће бити укључен у ову категорију. На пример, уколико пољопривредни произвођач узме зајам за пословне потребе од свог пријатеља или комшије, тај зајам ће бити овде убележен.
- 4. Остала дуговања** – остала дуговања осим кредита и обавеза према добављачима. Сва дуговања која не могу да буду укључена у остале категорије бележе се овде. На пример, уколико пољопривредни произвођач дугује новац за порез или друге дажбине држави, такво дуговање ће овде бити убележено.
- 5. Обавезе према добављачима** Дугови према онима који обезбеђују робу или услуге пољопривредном газдинству треба да буду укључени у ову категорију. На пример, уколико пољопривредни произвођач дугује новац пољопривредној апотеци за купљена средства за заштиту биља, такво дуговање ће бити овде забележено.

КОЛОНЕ У ТАБЕЛИ 15:

Почетно и крајње стање дуговања на газдинству се бележе у овој табели.

Краткорочне обавезе су оне која имају рок враћања краћи од годину дана.

Дугорочне обавезе су оне која имају рок враћања дужи од годину дана.

Важна напомена:

Само главница кредита (дуга) се бележи у овој табели. Износ камате се бележи као трошак у Табели 10.

Табела 16. Субвенције

Овде су укључене све субвенције и бесповратна средства која пољопривредно газдинство прими у току године, изузев бесповратних средстава и субвенција на инвестиције, које се бележе у Табели 13. Земљиште, вишегодишњи засади, објекти, механизација и опрема. Бележе се све субвенције и бесповратна средства из јавних фондова, без обзира на то да ли су добијена од владе, министарства, покрајинске владе или локалне самоуправе.

Субвенције су груписане у пет различитих група⁶:

Директна плаћања - одвојена - субвенције и бесповратна средства која нису повезана са неком одређеном активности из области пољопривреде или руралног развоја. У ову групу би, на пример, биле укључене субвенције одобрене пољопривредним газдинствима испод одређене величине, субвенције одобрене по хектару и сл.

Директна плаћања везана за посебне активности - субвенције и бесповратна средства додељена за одређене активности на пољопривредном газдинству. У ову групу би, на пример, биле укључене субвенције за тов јунади, воћарску производњу и сл.

Рурални развој - субвенције и бесповратна средства у вези са руралним развојем, као што је подршка диверсификацији активности на пољопривредним газдинствима. Важно је имати у виду да ни ова група субвенција не укључује субвенције на инвестиције, већ се оне бележе у Табели 13.

Ову групу субвенција могу да чине:

- 1) подршка унапређењу квалитета вина и ракије, контролне маркице за пољопривредно-прехранбене производе и вино,
- 2) економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима,
- 3) увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла,
- 4) унапређење обука у области руралног развоја **Бесповратна средства и субвенције за трошкове** – Ова група субвенција и бесповратних средстава обухвата подршку из јавних фондова намењену делимичном или потпуном покривању неких трошкова производње. У ову групу субвенција би ушле на пример: субвенције за куповину горива, ђубрива, субвенције за камате на кредите, субвенције за инпуте у пољопривредној производњи и сл.

Бесповратна средства и субвенције за куповину стоке – Ова група укључује субвенције из јавних фондова додељене за куповину одређених категорија стоке. Ове субвенције су у неким случајевима додељене и од стране органа локалне самоуправе. На пример, уколико је пољопривредни произвођач купио јуницу и половину њене вредности у новцу добио од локалних власти, тај износ ће бити убележен у овој групи.

⁶ Појединачни износ субвенција за сваку категорију налазе се у Табели Н и унети су у софтверску апликацију

КОЛОНЕ У ТАБЕЛИ 16. СУБВЕНЦИЈЕ, ЈЕДИНИЧНА ВРЕДНОСТ СУБВЕНЦИЈЕ

СУБВЕНЦИЈЕ СЕ БЕЛЕЖЕ НА ТРИ НИВОА-НАЦИОНАЛНЕ, ПОКРАЈИНСКЕ И ЛОКАЛНЕ

Врста субвенција представља горе наведене категорије субвенција.

Јединица мере – бележи се за бесповратна средства и субвенције које су у вези са одређеним бројем грла стоке, површином земљишта или куповином инпута (бесповратна средства и субвенције за трошкове). На пример, ако је субвенција одобрена по хектару обрадиве површине или по грлу стоке, на или грло ће бити уписано ову колону.

Број основних јединица – представља број јединица за које је субвенција одобрена. На пример, субвенција је одобрена за десет музних крава. Број 10 ће бити уписан у ову колону.

Износ субвенција (РСД) – представља укупан износ новца који је одобрен за одређену субвенцију. На пример, 10.000 РСД је одобрено за сваку од 10 музних крава из претходног примера. Износ од 100.000 РСД ће бити убележен у ову колону.

Важна напомена:

Само субвенције и бесповратна средства одобрена у текућој обрачунској години се бележе у овој табели, без обзира на то да ли је новац за њих исплаћен пољопривредном произвођачу или не. Уколико субвенција није исплаћена бележи се као потраживање у Табели 14. Ово не важи за субвенције за рурални развој које се бележе онда када је новац по основу ових субвенција исплаћен пољопривредном произвођачу.

Осигурање је наведено у оквиру групе Грантови и субвенције за трошкове, што је коректно са становишта да осигурање представља вид трошка настао пословањем пољопривредног газдинства али, са друге стране, изменом и допуном Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју Осигурање је категорисано као мера руралног развоја, те би стога ову ставку (онај део осигурања који се односи на обављање пољопривредне делатности) требало уврстити у оквиру субвенција за рурални развој (предлог: у оквиру показатеља из FADN Регулative ЕУ: **Подршка обнављању пољопривредног производног потенцијала нарушеног елементарним непогодама и катастрофалним догађајима и увођење одговарајућих превентивних активности** – код 3750).

НАПОМЕНА: Субвенције у Републици Србији су усклађене са УРЕДБОМ о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2025. години ("Службени гласник РС", бр. 8/25, 12/25, 21/25, 42/25, 71/25, 81/25, 93/25, 95/25, 115/25, 118/25).

Према Европској унији субвенције су разврстане на основу Заједничке пољопривредне политике ЕУ. Субвенције за Рурални развој обухватају: 1) Субвенције за инвестиције; 2) Остала плаћања за рурални развој; 3) Агроеколошка плаћања и плаћања за добробит животиња; 4) Плаћања за области са отежаним условима рада у пољопривреди). Уводе се и додатни субпоказатеље за праћење субвенција за рурални развој (како је већ раније поменуто): Органска прозводња – код 3350 FADN Регулative, Плаћања за младе пољопривреднике – код 1600; Програм за мале пољопривреднике – код 1700, и Сталне травнате површине – код 10200 из FADN Регулative ЕУ.

Помоћне табеле

Помоћне табеле у Упитнику 2025/2025 су Табела А, Табела Б, Табела Ц, Табела Д, Табела Е, Табела Ф, Табела Г и Табела Х. Сврха помоћних табела је да олакшају пољопривредном произвођачу и саветодавцу бележење и/или израчунавање одређених података и показатеља.

Табеле А, Б и Ц направљене су за оне произвођаче којима је превише компликовано бележење података у табеле Упитника 2025/26. Зато је њима пружена могућност да користе само ове три табеле за бележење активности, односно пословних промена на газдинству. Саветодавац затим преноси податке у Упитник и, такође, бележи неке додатне податке који нису у овим табелама, као што су општи подаци о пољопривредном газдинству, радна снага на пољопривредном газдинству, земљиште, вишегодишњи засади, објекти, механизација и опрема, залихе, краткорочна потраживања и новчана средства итд.

Табела А. Приход

Ова табела носи назив „Приход“ али заправо представља све активности на газдинству (пословне промене) које за резултат имају новчани прилив.

Ова табела садржи четири колоне:

Датум – када се промена догодила;

Назив – описује до какве је промене дошло, на пример, продаја, пружена услуга, примљена субвенција итд;

Количина – обухвата количину продатих производа и сличне мерљиве промене;

Цена – вредност промене изражена у динарима, на пример, цена продатих производа, цена пружених услуга, новац примљен по основу субвенције и сл.

Табела Б. Расход

Ова табела практично представља све активности (пословне промене) које за резултат имају трошкове/расходе или одлив новца.

Ова табела садржи потпуно исте колоне као табела А.

У колони Назив уписују се пословне промене као што су куповина материјала, куповина горива, плаћање услуга, плаћање пореза и сл.

Цена – вредност промене исказана у динарима, на пример, цена купљеног материјала, цена купљеног горива, износ плаћеног пореза итд.

Табела Ц - Животиње

У овој табели бележе се све активности које за резултат имају промене у броју и вредности стоке на пољопривредном газдинству.

Ова табела такође садржи четири колоне:

Датум – када се промена догодила;

Категорија – категорија стоке на коју се промена односи. На пример, музне краве, товне свиње, овце итд.

Врста промене (купљено, продато, рођено, угинуло, преведено из ниже категорије, преведено у вишу категорију) – описује промену у вези са одређеном категоријом стоке. Обухвата: продају, куповину, рођење, угинуће, потрошњу на газдинству, потрошњу у домаћинству, плаћање у природи, употребу за прераду (производњу).

Број грла (комада) – Унети број грла на која се промена односи. Цена – Збирна вредност свих грла на која се промена односи

Табела Д - Отплата кредита

Ова табела је помоћна табела за попуњавање Упитника 2025/2025 и намењена је пољопривредним произвођачима и саветодавцима. Сврха ове помоћне табеле је јасно разграничење између отплате главнице кредита и трошкова камате по основу кредита.

Уколико је газдинство корисник више кредита, нова Табела Д се отвара за сваки од њих. Први део табеле (обележен плавим заглављем) попуњава пољопривредни произвођач на основу плана отплате кредита који је добио од банке.

Намена кредита – У овом реду пољопривредни произвођач бележи намену за коју је подигао кредит. На пример, куповина нове механизације, обнова стаје и сл.

Остатак табеле пољопривредни произвођач попуњава на основу плана отплате кредита.

Овде су обухваћени:

- укупан дуг из претходног периода
- исплата кредита
- остале исплате
- отплата главнице
- отплата камате
- укупна отплата
- остале отплате
- укупан дуг на крају периода.

Периоди представљају месеце обрачунске године. Први ред представља почетак године (01.01.2025.) и попуњава се уколико је кредит подигнут у току неке од претходних година.

Укупан дуг из претходног периода – представља преостало дуговање из претходног периода, које треба да буде отплаћено. На пример, ако је пољопривредник узео кредит од 1.500.000 РСД у марту 2025, укупан дуг из претходног периода у априлу ће износити 1.500.000 РСД. Укупан дуг из претходног периода једнак је укупном дугу на крају периода претходног месеца.

Исплата кредита представља износ кредита исплаћен пољопривредном произвођачу од стране банке. На пример, ако је пољопривредник узео кредит од банке у износу од 1.000.000 РСД у априлу, тај износ ће бити убележен у реду Април, у колони Исплата кредита. Уколико у току месеца није било других трансакција у вези са овим кредитом, овај износ ће бити убележен и као укупан дуг на крају периода за април.

Остале исплате представљају све исплате пољопривредном произвођачу од стране банке, изузев исплата кредита, али у вези са кредитом.

Отплата главнице бележи се када до ње дође. Не укључује отплату камате, која се бележи у колони 6.

Отплата камате представља плаћања банци на основу камате на кредит. Овај податак се преноси у Табелу 10. Општи трошкови пољопривредног газдинства.

Укупна отплата представља збир уноса у колонема 5 и 6.

Остале отплате представљају све отплате од стране пољопривредног произвођача пословној банци, изузев отплата главнице и камате, али у вези са кредитом.

Укупан дуг на крају периода израчунава се као укупан дуг из претходног периода + исплата кредита + остале исплате – отплата главнице.

Табелу Д1 попуњава саветодавац, на основу података из Табеле Д.

Врсте кредита набројане су у Табели 16. Дуговања.

Табела Е – Акумулирана амортизација

Ова помоћна табела се користи онда када саветодавац треба да процени вредност

- мелиорација,
- грађевинских објеката на пољопривредном газдинству,
- механизације и опреме и
- нематеријалних средстава - неутрживих

Користите посебну табелу за свако од основних средстава.

Основно средство (1)	Година куповине или изградње (2)	Стопа амортизације (%) (3)	Номинална или почетна вредност средства када је набављено (РСД) (4)	Акумулирана амортизација (РСД) (5)	Амортизација за текућу годину (РСД) (6)
Укупно:					

Упишите појединачно основна средства која пољопривредни произвођач поседује. Не уносите вредност механизације и опреме старије од 10 година уколико им је тренутна тржишна вредност мања од приближно 12.000 РСД (100 евра).

Упишите годину када је средство купљено (када је ушло на газдинство). Ово важи и за нова и за половна средства.

Упишите и годину када је средство произведено.

Стопе амортизације за нова средства су дате у наставку.

Грађевински објекти:

- од тврдог материјала (бетон, армирани бетон, камен, опека) – 2,5%

- од метала – 4%

- од дрвета и осталог материјала – 5%

Стакленици – 6,25%

Пластеници – 12,5%

Трошкови набавке земљишта и објекта – 20%

Вишегодишњи засади:

- јабуке, крушке, шљиве, трешње, вишње, дуње – 5%
- брескве и кајсије – 10%
- ораси – 3%
- малине, купине и рибизле – 5%
- остало воће – 10%
- виногради – 3%
- хмељарници – 5%

Опрема у биљној производњи:

- трактори – 10%
- комбајни (самоходни и вучени) – 10%
- прикључне машине у биљној производњи, ограде, опрема за наводњавање – 10%

Опрема у сточарској производњи: опрема за припрему сточне хране, опрема за мужу, опрема у стајама, опрема за пчеларство и сл. – 10%.

Стопа амортизације коришћених средстава зависи од преосталог века употребе основног средства. Укупан век коришћења основног средства дефинисан је стопама амортизације представљеним за нова средства. На пример, по домаћим стандардима укупан век употребе трактора је 10 година (стопа амортизације за нови трактор је 10%).

Упишите цену по којој је средство купљено. Уколико пољопривредни произвођач не може да се сети цене, направите процену.

Акумулирана амортизација представља збир амортизација основног средства од почетка његовог века употребе до краја претходног периода. **Акумулирана амортизација (5)** израчунава се као (претходна година – (2)) помножено са (3) помножено са (4).

Амортизација текуће године (6) израчунава се као номинална (набавна) вредност помножена са стопом амортизације ((3) помножено са (4)).

Важна напомена: Амортизација и акумулирана амортизација израчунавају се аутоматски у комјутерском систему *FADN* система. Израчунавање амортизације и акумулиране амортизације у табелама овог упитника обавља се искључиво по потреби у интересу пољопривредног произвођача. У комјутерском систему *FADN* система уноси се година производње као информативно поље, док се за обрачун амортизације уноси година уласка (набавке) на газдинство, на основу које се **АУТОМАТСКИ ИЗРАЧУНАВА АКУМУЛИРАНА АМОРТИЗАЦИЈА.**

Уколико је средство током године у потпуности амортизовано као крајњу вредност треба унети његову процењену, односно тржишну вредност, умањену у односу на почетну вредност.

Табела Ф - Потрошња на газдинству за исхрану стоке

Ова табела се користи за бележење вредности биљних производа искоришћених за исхрану стоке. Подаци о производима произведеним на газдинству употребљеним за исхрану стоке се преносе из Табеле 1, из колоне Потрошња на газдинству.

Производ се означава у првој колони. На пример, пшеница, кукуруз, јечам...

Потрошња на газдинству за исхрану стоке (кг) – количина биљних производа произведених на газдинству употребљених за исхрану стоке бележи се у кг у овој колони.

Просечна цена производа искоришћеног за исхрану стоке (РСД по кг) – просечна цена производа који се користи за исхрану стоке бележи се овде у РСД по кг. Просечна цена производа се израчунава на основу продајне цене искључујући могуће трошкове транспорта и продаје.

Вредност производа која треба да буде расподељена на поједине категорије стоке (РСД) – израчунава се множењем **потрошње на газдинству за исхрану стоке (кг)** са **просечном ценом (процењена вредност) производа искоришћеног за исхрану стоке (РСД по кг)**.

Копитари, говеда, овце и козе (РСД) – Овде се бележи вредност производа расподељеног за ове категорије животиња.

Свиње (РСД) – Вредност производа расподељеног за исхрану свиња се бележи у овој колони.

Живина и остале мале животиње (РСД) - Вредност производа расподељеног за исхрану ове групе животиња се бележи овде.

Збир вредности из последње три колоне мора да буде једнак вредности у колони Вредност производа која треба да буде расподељена на поједине категорије стоке (РСД).

Табела Г - Утрошени материјал у биљној производњи

Сврха Табеле Г је евидентирање утрошка материјала у биљној производњи.

Уписују се месец, линија производње, утрошени материјал у биљној производњи и износ (РСД) за материјал (ђубрива и мелиоративна средства, стајњак, семе и саднице, средства за заштиту биља, остали материјал) који је утрошен у биљној производњи.

Линија производње представља сваку биљну културу (усев, засад), који је праћен у Табели 1.

Напомена:

Утрошен материјал у биљној производњи се евидентира у овој табели, без обзира на то да ли је купљен непосредно пре употребе, или је био на залихама.

Табела X - Утрошени материјал у сточарској производњи

У овој табели се евидентира утрошак материјала у сточарској производњи (купљена сточна храна, остали материјал).

Уписују се месец, категорија стоке, утрошени материјал у сточарској производњи и износ (РСД) за материјал (детерџенти за чишћење опреме за мужу, трошкови амбалаже) који је утрошен у сточарској производњи.

Напомена:

Утрошен материјал у сточарској производњи се евидентира у овој табели, без обзира на то да ли је купљен непосредно пре употребе, или је био на залихама.

Табела М- Субвенције у пољопривреди Европске уније

Код	Опис - FADN	Опис – програмски буџет 2022
	ДИРЕКТНА ПЛАЋАЊА	
	Производно невезана плаћања	Производно невезана плаћања
1150	BPS / Basic payment scheme-Шема основних плаћања	Основни подстицаји за биљну производњу
1200	SAPS/ Single area payment scheme-Јединствена шема плаћања по површини	
1300	Redistributive payment-Редистрибутивна плаћања	
1400	Плаћања за пољопривредну праксу корисну за климу и животну средину	
1500	Плаћања за подручја са природним ограничењима	
1600	Плаћања за младе пољопривреднике	
1700	Програм за мале пољопривреднике	
	Производно везана плаћања	Производно везана плаћања
23111-2313	Житарице, уљарице, протеински усеви	
23141-2324	Индустријски усеви	
23311	Вишегодишњи засади	
2341	Животиње	
2341	Млечно говедарство	Премија за млеко
2342	Говедина и телетина	
2343	Краве	
2344	Овце и козе	
2345	Свиње и живина	
2346	Свилене бубе	
2349	остале	
2410	Ротациони усеви	
2490	Остала производно везана	
	Грантови и субвенције специјалног карактера	
2810	Плаћања за штете	
2890	Остали грантови и субвенције изузети	
2900	Остала директна плаћања која нису поменута	
	РУРАЛНИ РАЗВОЈ	Рурални развој
3100	Субвенције за улагања у пољопривреду	1. Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње 2. Подстицање подизања нових вишегодишњих засада воћака, винове лозе и хмеља 3. Набавка опреме за прераду у сектору меса, млека, воћа, поврћа и грожђа
3300	Плаћања за пољопривредно-еколошке мере и добробит животиња	1. Очување биљних генетичких ресурса 2. Очување животињских генетичких ресурса
3350	Органска производња	Органска производња
3400	Плаћања у оквиру мреже NATURA 2000 и плаћања повезана са оквирном директивом о водама	
3500	Плаћања за подручја са природним и осталим посебним ограничењима	
	ШУМАРСТВО	
3610	Улагања у развој шумских подручја и побољшање одрживости шума	
3620	Плаћања у оквиру мреже NATURA 2000 за шумарство и шумарско-еколошке и климатске услуге, као и за подршку очувању шума	
3750	Подршка обнављању пољопривредног потенцијала нарушеног елементарним непогодама и катастрофалним догађајима и увођење одговарајућих превентивних активности	Управљање ризицима или: Подстицаји за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње (Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње)
3900	Остала плаћања за рурални развој	1. Подршка унапређењу квалитета вина и ракије 2. Контролне маркице за пољопривредно-прехранбене производе и вино 3. Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима 4. Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима, као и увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла 5. Унапређење обука у области руралног развоја

	Грантови и субвенције за трошкове	
4100	Плате и социјално осигурање	
4200	Гориво	
	Животиње	
4310	Храна за стоку	
4320	Храна за свиње и живину	
4330	Остали трошкови за животиње	
	Житарице	
4410	Семе	
4420	Ђубриво	
4430	Заштитна средства	
	Трошкови на газдинству	
4510	Струја	
4520	Гориво за грејање	
4530	Вода	
4540	Осигурање	
4550	Камате	
4600	Трошкови за остале доходне активности	
4900	Остали трошкови	
	Бесповратна средства и субвенције за куповину животиња	
5100	Куповина млечних грла говеда	Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње – набавка квалитетних приплодних грла у млечном говедарству
5200	Куповина грла говеда за тов	Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње – набавка квалитетних приплодних грла говеда за тов
5300	Куповина оваца и коза	Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње – набавка квалитетних приплодних грла оваца и коза
5400	Куповина свиња и живине	Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње – набавка квалитетних приплодних грла свиња и живине
5900	Куповина осталих животиња	Селекционисане пчелиње матице
9000	Разлика у односу на претходну годину	
	Плаћања за пољопривредну праксу корисну за климу и животну средину	
10000	Пољопривредне праксе корисне за климу и животну средину	
10100	Разноликост усева	
10200	Сталне травнате површине	Пилот агроеколошке мере
10210	од тога еколошко осетљиве сталне травнате површине из мреже NATURA 2000	
10220	од тога еколошко осетљиве сталне травнате површине изван мреже NATURA 2000	
10300	Еколошко подручје	
10310	Земљиште на угару	
10311	Терасе	
10312	Карактеристике предела	
10313	Тампон појасеви	
10314	Хектари пољопривредно-шумске површине	
10315	Појасеви прихватљивих на уз рубове шуме	
10316	Површине са кратким периодом регенерације по сечи жбуноликих биљака	
10317	Пошумљене површине	
10318	Површине под пострним усевима	
10319	Површине под усевима с фиксацијом азота	

Табела Н- Субвенције у пољопривреди по јединици мере у Србији 2025. година

	НАЗИВ МЕРЕ	Веза ЕУ и РС субвенција	износ по јединици
I	ДИРЕКТНА ПЛАЋАЊА		
1.	Премије	Производно везана плаћања –	
1.1	Премија за млеко	Млечно говедарство -2341	19 РСД /л
2.	Подстицаји за производњу	Производно невезана плаћања	
2.1	Основни подстицаји за биљну производњу	Производно невезана плаћања - Јединствена шема плаћања по површини - 1200	18,000
2.2	Подстицаји у сточарству	Производно везана плаћања	
2.2.1	Подстицаји за квалитетне пригодне млечне краве	Млечно говедарство -2341	55,000
2.2.2	Подстицаји за квалитетне пригодне товне краве	Јунетина и телетина 2342	55,000
2.2.3	Подстицаји за квалитетне пригодне крмаче	Свиње 2345	18,000
2.2.4	Подстицаји за квалитетне пригодне овце и козе	Овце и козе 2344	10,000
2.2.5	Подстицаји за квалитетне пригодне матице риба шарана	Остала производно везана плаћања 2349	500
2.2.6	Подстицаји за квалитетне пригодне матице риба пастрмке	Остала производно везана плаћања 2349	300
2.2.7	Подстицаји за родитељске кокошке тешког типа	Живина 2345	100
2.2.8	Подстицаји за родитељске кокошке лаког типа	Живина 2345	140
2.2.9	Подстицаји за родитељске ћурке	Живина 2345	300
2.2.10	Подстицаји за краве дојиље	Млечно говедарство -2341	
2.2.11	Подстицаји за тов јунади	Остала производно везана плаћања 2349	22,000
2.2.12	Подстицаји за тов јагњади	Остала производно везана плаћања 2349	3,000
2.2.13	Подстицаји за тов јаради	Остала производно везана плаћања 2349	3,000
2.2.14	Подстицаји за тов свиња	Остала производно везана плаћања 2349	1,500
2.2.15	Подстицаји за кошнице пчела	Остала производно везана плаћања 2349	1000
2.2.16	Подстицаји за производњу конзумне рибе	Остала производно везана плаћања 2349	10
2.2.17	Подстицаје за краве за узгој телад за тов	Остала производно везана плаћања 2349	20,000
3.	Регреси		
3.1	Регрес сертификовано семе	Остале субвенције 2900	Max 17,000 дин/ха
3.2.	Рефакција за гориво	Остале субвенције 2900	
3.3	Регрес за трошкове складиштења у јавним складиштима		40%
II	ПОДСТИЦАЈИ МЕРАМА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
1.	Подстицаји за унапређење конкурентности		
1.1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	
1.1.1	Подстицање подизања нових вишегодишњих засада	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	
1.1.1.1	Подстицање подизања нових вишегодишњих засада воћака, винове лозе и хмеља	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%

1.1.1.2	Подстицање подизања нових вишегодишњих засада винове лозе	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	60%
1.1.2	Подришка за унапређење примарне пољопривредне производње	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	
1.1.2.1	Подришка за инвестиције у набавку нових машина и опреме за унапређење примарне биљне пољопривредне производње	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.1.2.2	Подришка за инвестиције у набавку нових машина и опреме за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.1.2.3	Подришка за инвестиције за набавку нових машина и опреме за унапређење дигитализације сточарске пољопривредне производње	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	60%
1.1.2.4	Подришка за инвестиције у набавку квалитетних приплодних грла за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.1.2.5	Подришка инвестицијама у изградњу и опремање објеката	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.1.2.6	Подришка инвестицијама у набавку нових трактора	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.1.2.7	Подришка инвестицијама за електрификацију поља	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	90%
1.2	Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и производа рибарства		
1.2.1	Подришка унапређењу квалитета вина, ракије и пољопривредно-прехранбених производа	Субвенције за улагања у пољопривреду-3900	50-65%
1.2.2	Контролне маркице за пољопривредне производе и вино	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.2.3	Набавка опреме у сектору меса, млека и пива	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	50-65%
1.2.4	Изградња објеката и набавка опреме у сектору производње вина	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	60%
1.2.5	Изградња објеката и набавка опреме у сектору производње јаких алкохолних пића	Субвенције за улагања у пољопривреду-3100	60%
1.3	Управљање ризицима (Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње)	Подришка обнављању пољопривредног производног потенцијала нарушеног елементарним непогодама и катастрофалним догађајима и увођење одговарајућих превентивних активности 3750	40-45% 70% за пет округа
2.	Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса		
2.1	Органска производња	Органска производња 3350	
2.1.1	Органска биљна производња	Органска производња 3350	250 %
2.1.2	Органска сточарска производња	Органска производња 3350	40%
2.2	Очување биљних и животињских генетичких ресурса	Плаћања за пољопривредно-еколошке мере и добробит животиња 3300	
2.2.1	Очување биљних генетичких ресурса	Плаћања за пољопривредно-еколошке мере и добробит животиња 3300	100%
2.2.2	Очување животињских генетичких ресурса	Плаћања за пољопривредно-еколошке мере и добробит животиња 3300	по јединици

2.2.3	<i>Очување животињских генетичких ресурса у банци гена</i>	Плаћања за пољопривредно-еколошке мере и добробит животиња 3300	100%
3.	Подстицаји за диверсификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима	Остала плаћања за рурални развој 3900	
3.1	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима	Остала плаћања за рурални развој 3900	50-65%
3.2	Подршка младима у руралним подручјима	Остала плаћања за рурални развој 3900	75%
3.3	Спровођење активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, као и за увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	Остала плаћања за рурални развој 3900	50-65%
3.3.1	<i>Увођење и сертификација система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла</i>	Остала плаћања за рурални развој 3900	
3.3.2	<i>Диверсификација економских активности кроз подршку инвестицијама у прераду и маркетинг на газдинству</i>	Остала плаћања за рурални развој 3900	
4.	Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја	Остала плаћања за рурални развој 3900	
4.1	Припрема локалних стратегија руралног развоја	Остала плаћања за рурални развој 3900	100%
4.2	Спровођење локалних стратегија руралног развоја	Остала плаћања за рурални развој 3900	
5.	Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања	Остала плаћања за рурални развој 3900	
5.1	Развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју	Остала плаћања за рурални развој 3900	100%
5.2	Подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди	Остала плаћања за рурални развој 3900	

Анекс 1 – Општине/градови са отежаним условима рада у пољопривреди

1	Александровац	26	Град Зајечар	53	Осечина
2	Алексинац	27	Ивањица	54	Параћин
3	Ариље	28	Кнић	55	Пирот
4	Бабушница	29	Књажевац	56	Пожега
5	Бајина Башта	30	Косјерић	57	Прешево
6	Бела Паланка	31	Град Крагујевац	58	Прибој
7	Блаце	32	Град Краљево	59	Пријеполје
8	Богатић	33	Крупань	60	Прокупље
9	Бојник	34	Град Крушевац	61	Ражањ
10	Бољевац	35	Кучево	62	Рашка
11	Бор	36	Куршумлија	63	Рековац
12	Босилеград	37	Лебане	64	Сврљиг
13	Брус	38	Град Лесковац	65	Сјеница
14	Бујановац	39	Лучани	66	Севојно
15	Град Ваљево	40	Љиг	67	Сокобања
16	Владичин Хан	41	Љубовија	68	Сурдулица
17	Власотинце	42	Мајданпек	69	Топола
18	Град Врање	43	Медвеђа	70	Трговиште
19	Врњачка Бања	44	Мерошина	71	Трстеник
20	Гацин Хан	45	Мионица	72	Тутин
21	Горњи Милановац	46	Неготин	73	Град Ужице
22	Деспотовац	47	Општина Црвени Крст у граду Нишу	74	Црна Трава
23	Димитровград	48	Општина Нишка Бања у граду Нишу	75	Чајетина
24	Жагубица	49	Општина Палилула у граду Нишу	76	Чачак
25	Житораја	50	Општина Пантелеј у граду Нишу		
		51	Нова Варош		
		52	Град Нови Пазар		

ПРАВИЛНИК о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (Службени гласник РС 20/2025)

Анекс 2 – Табеле биланса броја грла стоке

	01.01.2025	Рођено	Куљено	Преведено из ниже категорије	Преведено у вишу категорије	Продато и употребљено	Угинуло	31.12.2025
Музне краве					-----			
Приплодне јунице				↗				
Јунице старости од једне до две године				↗				
Остала говеда млађа од годину дана				↗	(женска)			
Биланс	+	+	+	=		+	+	+

	01.01.2025	Рођено	Куљено	Преведено из ниже категорије	Преведено у вишу категорије	Продато и употребљено	Угинуло	31.12.2025
Музне краве					-----			
Приплодне јунице				↗				
Јунице старости од једне до две године				↗				
Остала говеда млађа од годину дана				↗	(женска)			
Биланс	+	+	+	=		+	+	+

Анекс 3 – FADN категорије животиња

Опис	Дефиниција
КОПИТАРИ - коњи, магарци, мазге и муле (свих узраста)	Све категорије коња, магараца, мазги и мула укупно, без обзира на њихов пол, старост и намену гајења: млада и одрасла, женска и мушка грла.
ГОВЕДА МЛАЂА ОД ГОДИНУ ДАНА ЈУНАД ОД ЈЕДНЕ ДО ДВЕ ГОДИНЕ СТАРОСТИ	Мушка и женска грла говеда старости до једне године која се узгајају за приплод или за клање након једне године старости или им намена још није одређена;
ЈУНИЦЕ СТАРОСТИ ОД ЈЕДНЕ ДО ДВЕ ГОДИНЕ	Мушка грла, без обзира на то да ли се узгајају за приплод или за клање;
ЖЕНСКО ГРЛО ОД ЈЕДНЕ ДО ДВЕ ГОДИНЕ	Женско грло говеда старости преко једне године (укључујући и стеоне јунице) које се није телило. Женска грла старости до две године која су се телила не приказују се у оквиру своје старосне категорије, већ у оквиру одговарајућих категорија говеда старости две и више година (краве).
ГОВЕДА СТАРИЈА ОД ДВЕ ГОДИНЕ - МУШКА	Мушка грла говеда старости две или више година без обзира на то која је намена гајења (јунад за тов, бикови за приплод и волови)
ЈУНИЦЕ ЗА ПРИПЛОД	Женска грла говеда старости две или више година која се још нису телила и која су намењена за приплод, укључујући стеоне јунице
ЈУНИЦЕ ЗА ТОВ (КЛАЊЕ)	Женска грла говеда старости две или више година која се још нису телила и која нису намењена за приплод.
МУЗНЕ КРАВЕ	Женска грла говеда која су се телила (укључујући и грла млађа од две године), која се држе искључиво или углавном за производњу млека за људску исхрану или прераду у млечне производе. Укључене су и засушене музне краве.
ИЗЛУЧЕНЕ МУЗНЕ КРАВЕ	Музне краве искључене из приплода, без обзира на то да ли су товљене између последње лактације и клања; Ако у евиденцији газдинства постоје расположиви подаци.
ОСТАЛА ГОВЕДА	Женска грла говеда која су се телила (укључујући и грла млађа од две године), која се искључиво или углавном држе за производњу телади и чије се млеко не користи за људску исхрану или прераду у млечне производе, укључујући излучена грла (систем крава-теле). Укључује и краве за рад.
ОВЦЕ, ЖЕНСКА ПРИПЛОДНА ГРЛА	Овце старости годину дана или више, намењене за приплод, односно, женска одрасла грла која су се најмање једном јагњила, као и млада бременита грла од којих се очекује први подмладак;
ОСТАЛЕ ОВЦЕ	Остала грла оваца која нису обухваћена претходном категоријама (јагњад, шиљежад, двизад, овнови, шкопци и сл.)

КОЗЕ, ЖЕНСКА ПРИПЛОДНА ГРЛА	Женска одрасла грла која су се најмање једном јарила, односно, козе већ јарене; као и козе припуштене први пут – женска, млада, приплодна грла први пут припуштена, од којих се очекује први подмладак;
ОСТАЛЕ КОЗЕ	Остале козе, изузев женских приплодних грла, као што су: јарад – младунци коза (грла код којих није постигнута полна зрелост), без обзира на пол и намену узгоја, јарци и друга полно зрела грла која нису припуштана или су искључена из приплода.
Прасад до 20 kg живе мере	Прасад масе мање од 20 kg, без обзира на начин исхране
ПРИПЛОДНЕ КРМАЧЕ МАСЕ 50 kg ИЛИ ВИШЕ	Одрасла женска грла која су се најмање једном прасила (крмаче), као и женска назимад масе 50 kg или више, укључујући и супрасна грла. Не обухвата крмаче искључене из приплода.
ТОВНЕ СВИЊЕ	Грла оба пола, телесне масе 20 или више kg, која се узгајају за клање. Не обухвата крмаче и нерастове искључене из приплода.
ОСТАЛЕ СВИЊЕ	Свиње масе 20 kg и више, као што су: млада грла оба пола, телесне масе од 20 до 49 kg, која се гаје за приплод или им намена још није одређена, мушка грла масе 50 kg или више (мушка назимад, нерастови), крмаче и нерастови искључени из приплода.
ТОВНИ ПИЛИЋИ (БРОЈЛЕРИ)	Пилићи одгојени у интензивним условима, који за 6–8 недеља постигну 1,8–2,5 kg живе масе, при којој се кољу;
КОКЕ НОСИЉЕ	Укључујући <i>младе кокошке које још нису почеле да носе јаја</i> , коке носиље, приплодне петлове. Не укључује једнодневне пилиће.
ОСТАЛА ЖИВИНА	Укључује патке, ћурке, гуске, бисерке, нојеве и приплодне мужјаке (осим мужјака за оплођење кока носиља). Укључује приплодне женке. Не укључује пилиће.
КУНИЋИ, ЖЕНКЕ ЗА ПРИПЛОД	Женке за приплод
ОСТАЛИ КУНИЋИ	Укључује подмладак и мужјаке
ПЧЕЛЕ	Укупан број кошница с покретним и непокретним саћем. Наводи се број кошница са пчелама.
ОСТАЛЕ ЖИВОТИЊЕ	Укључује пилиће, и рибе. Такође укључује поније и друге животиње које се користе за рурални туризам. Не укључује производе осталих животиња.

Анекс 4 – Хранива за животиње на пољопривредном газдинству

*Извор: Републички завод за статистику

Група хранива							
Свежа (зелена и сочна) и конзервисана кабаста хранива			Концентрована зрнаста хранива		Крмне смеше и концентрати	Остало	
Храниво		Опис	Храниво	Опис		Храниво	Опис
Свежа (зелена) кабаста хранива	Травна маса природних и сејаних травњака	-	Зрневље житарица	Кукуруз, јечам, оvas и др.		Споредни производи прехранбене индустрије	биљног порекла
	Усеви гајени на ораницама	Луцерка, детелина, силажни кукуруз, сточни сирак, уљана репица и др.	Легуминозе	Соја, грашак, лупина и др.	животињског порекла		
	Споредни производи биљне производње	Главе и лишће шећерне репе, купус, келј, стабло, лишће и љуска махуне зеленог грашка, плодови воћа и др.	Семе уљарица	Сунцокрет, лан и др.	Хранива минералног порекла		Сточна со, сточна креда, дикалцијумфосфат и др.
	Коровско биље	Коприва, зеље, штир, слак и др.			Адитиви (хранљиви)		Минерална једињења, масти, непротеинска азотна једињења, аминокиселине, витамини
Сочна кабаста хранива	Коренасто биље	Сточна репа, шећерна репа, шаргарепа и др.			Остали адитиви	Антибиотици, ензими и др.	
	Кртоласто биље	Кромпир, чичока и др.					
	Остала сточна хранива	Бундеве, тикве и др.					
Конзервисана кабаста хранива	Сушењем	Сено, слама, плева, кукурузовина, лисник, љуска пасуља, љуска зрелог грашка и др.					
	Кишељењем (ферментацијом)	Силажа					

Анекс 5 – Табела за прерачунавање мерних јединица за површину земљишта

ПРЕРАЧУНАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ЈЕДИНИЦА МЕРА У ХЕКТАРЕ И АРЕ

1 катастарско јутро (kj) = 58a = 5755 m²

1 ланац (сремски) = 72a = 7192 m²

1 квадратни хват (khv) = 0,036a = 3,6m² 100 khv = 3,6a

1 дунум = 1 шиник = 10a = 1000 m²

1 дулум (лесковачки) = 16 a = 1600 m²

1 мотика = 7a

1 ливада = 1 коса = 1 рало - ралица = 25a

1 плуг земље = 1 дан орања = 40a

1 черек = 4,5a

ТАБЛИЦА ЗА ПРЕРАЧУНАВАЊЕ КАТАСТАРСКИХ ЈУТАРА И ЛАНАЦА У ХЕКТАРЕ И АРЕ

Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a
0.25		14	36	20	72	74	42	59
0.50		29	37	21	29	75	43	16
0.75		43	38	21	87	76	43	74
1		58	39	22	44	77	44	31
2	1	15	40	23	2	78	44	89
3	1	73	41	23	60	79	45	46
4	2	30	42	24	17	80	46	4
5	2	88	43	24	75	81	46	62
6	3	45	44	25	32	82	47	19
7	4	3	45	25	90	83	47	77
8	4	60	46	26	47	84	48	34
9	5	18	47	27	5	85	48	92
10	5	76	48	27	62	86	49	49
11	6	33	49	28	20	87	50	7
12	6	91	50	28	78	88	50	64
13	7	48	51	29	35	89	51	22
14	8	6	52	29	93	90	51	80
15	8	63	53	30	50	91	52	37
16	9	21	54	31	8	92	52	95
17	9	78	55	31	65	93	53	52
18	10	36	56	32	23	94	54	10
19	10	93	57	32	80	95	54	67
20	11	51	58	33	38	96	55	25
21	12	9	59	33	95	97	55	82
22	12	66	60	34	53	98	56	40
Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a
23	13	24	61	35	11	99	56	97
24	13	81	62	35	68	100	57	55
25	14	39	63	36	26	200	115	10
26	14	96	64	36	83	300	172	65
27	15	54	65	37	41	400	230	20
28	16	11	66	37	98	500	287	75
29	16	69	67	38	56	600	345	30
30	17	26	68	39	13	700	402	85
31	17	84	69	39	71	800	460	40
32	18	42	70	40	28	900	517	95
33	18	99	71	40	86	1000	575	50
34	19	57	72	41	44			
35	20	14	73	42	01			

Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a
0.25		18	36	25	89	74	53	22
0.50		36	37	26	61	75	53	94
0.75		54	38	27	33	76	54	66
1		72	39	28	05	77	55	38
2	1	44	40	28	77	78	56	10
3	2	16	41	29	49	79	56	82
4	2	88	42	30	21	80	57	54
5	3	60	43	30	93	81	58	26
6	4	32	44	31	64	82	58	97
7	5	03	45	32	36	83	59	69
8	5	75	46	33	08	84	60	41
9	6	47	47	33	80	85	61	13
10	7	19	48	34	52	86	61	85
11	7	91	49	35	24	87	62	57
12	8	63	50	35	96	88	63	29
13	9	35	51	36	68	89	64	01
14	10	07	52	37	40	90	64	73
15	10	79	53	38	12	91	65	45
16	11	51	54	38	84	92	66	17
17	12	23	55	39	56	93	66	89
18	12	95	56	40	28	94	67	60
19	13	66	57	40	99	95	68	32
20	14	38	58	41	71	96	69	04
21	15	10	59	42	43	97	69	76
22	15	82	60	43	15	98	70	48
Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a
23	16	54	61	43	87	99	71	20
24	17	26	62	44	59	100	71	92
25	17	98	63	45	31	200	143	84
26	18	70	64	46	03	300	215	76
27	19	42	65	46	75	400	287	68
28	20	14	66	47	47	500	359	60
29	20	86	67	48	19	600	431	52
30	21	58	68	48	91	700	503	44
31	22	30	69	49	62	800	575	36
32	23	01	70	50	34	900	647	28
33	23	73	71	51	06	1000	719	20
34	24	45	72	51	78			
35	25	17	73	52	50			

*Извор: Републички завод за статистику

Анекс 6 Списак ознака географског порекла регистрованих за пољопривредне и прехранбене производе (осим вода, вина и ракија) у Републици Србији PDO (име порекла); PGI (географска ознака)

1. Говеђа ужичка пршута, PDO	30. Пиротски качкаваљ од крављег млека, PDO
2. Свињска ужичка пршута, PDO	
3. Ужичка сланина, PDO	31. Сомборски сир, PDO
4. Сремски кулен, PDO	32. Ечански шаран, PGI
5. Сремска домаћа кобасица, PDO	33. Златарски сир, PDO
6. Сремска салама, PDO	34. Сјенички крављи сир, PDO
7. Пожаревачка кобасица, PDO	35. Вршачка шунка, PDO
8. Ртањски чај, PDO	36. Лемешки кулен, PDO
9. Кривовирски качкаваљ, PDO	37. Ђердапски мед, PDO
10. Хомољски овчији сир, PDO	38. Врбички бели лук, PDO .
11. Хомољски козји сир, PDO	39. Облачинка из Облачине, PGI
12. Хомољски крављи сир, PDO	40. Сврљишки крављи сир, PDO
13. Вршачко шампион пиво, PGI	41. Бегечка шаргарепа, PGI
14. Кладовски кавијар, PDO	42. Власински мед, PGI
15. Апатинско јелен пиво, PGI	43. Сјеничка стеља, PDO
16. Петровска Клобаса, PDO	44. Ивањички кромпир, PGI
17. Лесковачко роштиљ месо, PDO	45. Лесковачка спржа, PDO
18. Ваљевски дуван чварци, PDO	46. Делиблатски мед, PGI
19. Сврљишки качкаваљ, PDO	47. Пиротска пеглана, PGI
20. Футошки свежи и кисели купус, PDO	48. Ртањски мед, PGI
21. Хомољски мед, PDO	49. Лужничка вурда, PGI
22. Ариљска малина, PDO	50. Мед са Таре, PDO
23. Сврљишки белмуж, PDO	51. Лесковачка љутеница, PDO
24. Старопланински качкаваљ, PDO	
25. Лесковачки домаћи ајвар, PDO	
26. Фрушкогорски липов мед, PDO	
27. Качарски мед, PDO	
28. Сјенички овчији сир, PDO	
29. Сјеничко јагњетина, PDO	

Анекс 7 Списак минералних ђубрива

Тип и назив минералног ђубрива и проценат NPK

1	NPK 0:25:25	31	NPK 9:18:27	61	NPK 16:5:9
2	NPK 3:20:30	32	NPK 9:25:25	62	NPK 16:12:16
3	NPK 4:8:12	33	NPK 10:5:20	63	NPK 16:13:16
4	NPK 4:17:30	34	NPK 10:6:18	64	NPK 16:16:16
5	NPK 5:10:15	35	NPK 10:10:10	65	NPK 16:27:7
6	NPK 5:10:20	36	NPK 10:10:20	66	NPK 17:8:27
7	NPK 5:10:32	37	NPK 10:10:40	67	NPK 17:9:29
8	NPK 5:15:30	38	NPK 10:15:10	68	NPK 18:18:18
9	NPK 5:20:30	39	NPK 10:15:15	69	NPK 20:10:10
10	NPK 6:12:18	40	NPK 10:20:0	70	NPK 20:20:20
11	NPK 6:12:24	41	NPK 10:20:30	71	NPK 24:8:16
12	NPK 6:18:36	42	NPK 10:26:26	72	NPK 24:8:17
13	NPK 6:24:12	43	NPK 10:30:20	73	NPK 25:10:15
14	NPK 7:7:7	44	NPK 11:22:16	74	NP 11:52
15	NPK 7:12:25	45	NPK 11,5:10:35	75	NP 18:46
16	NPK 7:14:21	46	NPK 12:12:17	76	UREA 17:44:0
17	NPK 7:19:29	47	NPK 12:35:10	77	UREA 46:0:0
18	NPK 7:20:28	48	NPK 12:42:12	78	NP 20:20:0
19	NPK 7:20:30	49	NPK 12:52:0	79	KAN 27:0:0
20	NPK 7:21:21	50	NPK 13:7:33	80	UAN 30:0:0
21	NPK 8:3,5:3,5	51	NPK 13:10:12	81	AN 33,5:0:0
22	NPK 8:9:39	52	NPK 13:13:21	82	MAP 11:52:0
23	NPK 8:15:15	53	NPK 14:7:8	83	MAP 12:61:0
24	NPK 8:16:24	54	NPK 14:7:16	84	MAP 12:52:0
25	NPK 8:20:30	55	NPK 14:7:17	85	KCl 0:0:55
26	NPK 8:24:16	56	NPK 14:9:24	86	KCl 0:0:60
27	NPK 8:24:24	57	NPK 15:7:23	87	Ferticare 10:5:26
28	NPK 8:24,7:8	58	NPK 15:10:10	88	Ferticare 14:11:25
29	NPK 8:26:26	59	NPK 15:15:15	89	Ferticare 15:30:15
30	NPK 9:15:15	60	NPK 15:30:20	90	Ferticare 24:8:16

91	Murtonik 19:9:27	121	Fitofert Energy Complete A 14:07:15	151	Ostalo
92	Murtonik 20:20:20	122	Fitofert energy Complete B 20:05:10		
93	Murtonik 22:11:11	123	FitoFert Energy Finish 0:10:45 0:10:45		
94	Murtonik 22:21:17	124	Fitofert Energy Root 5:55:10 5:55:10		
95	Kalijumovo 0:0:60	125	FITOFERT K-COMPLEX 20 0:02:20		
96	Wuxal Magnesium 3,6:0:0	126	Fitofert K-NIT 13:00:46		
97	Wuxal Boron 8:10:0	127	FitoFert Kristal Berry 14:8:30 + 2 MgO + ME 14:08:30		
98	Wuxal Super 8:8:6	128	Fitofert Kristal Bluberry 1 20:05:10		
99	Fertdolomit 3:2,5:3	129	Fitofert Kristal Bluberry 2 10:05:20		
100	Fertina 3:0:0	130	FITOFERT KRISTAL FINALE 5-10-45+ME 5:10:45		
101	Fertina 4:6:8	131	FITOFERT KRISTAL MELON 14-7-28+3,5 MgO + ME 14:07:28		
102	Fertina 4:5:10	132	Fitofert Kristal MKP 52-34 + B 0:52:34		
103	Fertina 10:5:4	133	FITOFERT KRISTAL NITRO 25-5-10+2 MgO + ME 25:05:10		
104	Fertina 8:0:0	134	FITOFERT KRISTAL PEPPER 11-7-33+4MgO+ME 11:07:33		
105	Fertina 8:0:7	135	Fitofert Kristal Start 10-45-10+ME 10:45:10		
106	Fertina 10:5:4	136	FITOFERT KRISTAL TOMATO 12,5-6-31+4MgO+ME 12.5:6:31		
107	Fertina 15:5:4	137	FitoFert Kristal Univeg 16:6:32+2MgO+ME 16:06:32		
108	Fertina 4:7:9	138	Fitofert Kristal Univerzal 14-8-28 + 2MgO + ME 14:08:28		
109	Fertina 10:0:5	139	Fitofert K-SUL 0:00:50		
110	Osmocote Bloom 13:07:08	140	FitoFert Liquid 12:4:6 12:04:06		
111	Osmocote Exact High K DCT 12:7:19 +ME 12:07:19	141	Fitofert Magni-Cal B 10:00:00		
112	Osmocote Exact Standard 15:09:12	142	Fitofert MgMax 0:05:03		
113	Osmocote Exact Standard High K 11:11:18 +ME 11:11:18	143	FitoFert N-FOS 12-61 0.500706019		
114	Osmocote Preplant 17:08:10	144	Fitofert Quatro 0:25:20		
115	Osmocote Start 12:11:17	145	GroGreen GRINTA BERRY 14:07:26		
116	Osmocote Topdress 22:05:06	146	Fertileader Axis 3:18:00		
117	Wuxal Suspension Calcium 10:00:00	147	Fertileader Elite 9:00:06		
118	Wuxal top P 5:20:05	148	Fertileader Vital 9:05:04		
119	FitoFert Energy Balance 20:10:20 20:10:20	149	NPK 16:16:8		
120	FITOFERT ENERGY COMPLETE 10-5-20+8CaO+2MgO+ME 10:05:20	150	Slavol - mikrobiološko		

Анекс 8 Просечни приноси најзначајнијих усева (2018-2024)

Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha, стаблу)

Приноси	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Житарице (t/ha)							
Пшеница	4.6	4.4	4.9	5.7	5.0	5.1	5.3
Кукуруз	7.7	7.6	7.9	5.9	4.5	7.2	5.2
Шећерна репа	48.3	54.2	53.9	52.0	48.0	49.0	41.1
Уљарице							
Сунцокрет	3.1	3.3	2.9	2.9	2.6	2.9	2.5
Соја	3.3	3.1	3.2	2.3	1.7	2.8	1.6
Уљана репица	2.9	2.7	3.0	3.2	3.0	3.5	2.8
Дуван – суви лист	1.2	1.1	1.3	1.7	1.3	1.5	1.7
Кромпир	17.3	20.6	22.4	23.3	21.1	25.9	27.1
Свеже поврће и пасуљ							
Парадајз (рајчица)	15.3	14.2	14.1	17.8	19.0	14.6	23.5
Паприка (свежа)	11.2	11.7	10.7	14.4	14.1	12.0	20.1
Пасуљ*	1.2	1.0	1.1	1.1	1.0	1.1	1.2
Воће-дрвенасто (t/ha)							
Јабукe	17.8	19.1	18.6	19.0	17.8	13.9	14.4
Вишње	6.8	5.1	8.5	7.9	8.2	7.4	6.9
Шљиве	4.6	7.7	8.0	5.7	6.8	4.9	5.2
Јагодичасто воће (t/ha)							
Малине	5.6	5.2	4.9	5.3	5.9	5.2	5.0
Јагоде	3.2	3.0	4.5	3.3	4.7	3.3	4.1
Грожђе-укупно (t/ha)	7.0	8.0	8.0	7.4	8.1	7.2	7.3
Сточна храна (t/ha)							
Детелина	4.0	5.0	5.0	3.9	3.1	4.0	3.1
Луцерка	5.0	6.0	6.0	5.1	4.1	6.0	4.4
Кукуруз за крму	20.0	20.0	21.0	15.8	15.0	20.0	16.1

Анекс 9 Просечне произвођачке цене (2018-2024)

Просечне произвођачке цене пољопривредних производа у Србији (РСД/кг)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Биљни производи							
Пшеница	16.31	17.83	17.97	21.90	33.18	20.75	19.63
Кукуруз	14.57	14.39	16.31	23.44	31.07	17.49	17.89
Раж	18.20	20.14	19.62	23.05	33.48	23.29	31.19
Јечам	15.80	15.49	14.74	19.51	32.04	16.31	17.08
Пиварски јечам	16.12	17.34	16.39	19.38	35.08	20.45	19.90
Овас	19.06	15.09	16.04	22.15	35.86	25.48	25.23
Уљана репица	34.82	37.73	38.84	55.52	74.19	40.66	47.91
Сунцокрет	26.95	28.18	32.24	51.79	57.86	35.36	40.05
Соја	35.39	34.67	40.24	67.28	74.89	49.87	55.00
Шећерна репа	3.56	3.80	4.00	4.37	4.77	6.08	5.49
Дуван (суви лист, неферментисан)	214.69	214.91	256.43	249.73	330.95	455.72	414.60
Пасуљ	203.12	210.62	195.20	161.71	205.37	230.39	196.56
Кромпир (чист усев)	32.02	30.59	22.85	25.96	55.91	52.94	43.10
Паприка	62.19	73.41	75.46	55.20	68.49	104.43	101.65
Купус	21.92	23.84	18.65	33.26	30.56	31.61	44.09
Парадајз	48.93	62.44	58.58	71.51	77.41	101.28	96.54
Краставци	37.34	48.14	43.91	42.31	57.71	62.38	79.92
Шаргарепа	36.53	30.61	25.16	36.01	39.15	55.81	52.48
Лук	31.84	41.77	28.74	26.68	31.80	52.63	36.42
Јабуре	44.58	41.23	49.66	50.94	45.39	51.38	57.23
Крушке (десертне)	69.72	69.71	78.27	45.16	88.23	103.90	94.36
Брескве и нектарине	67.95	57.69	67.56	88.35	80.48	72.31	91.59
Кајсије	89.35	62.82	114.40	123.56	95.44	115.14	122.04
Вишње	127.04	105.20	78.14	118.75	84.13	84.30	97.31
Шљиве	57.54	40.28	53.54	59.77	58.16	60.41	66.18
Ораси (у љусци)	234.14	180.31	159.04	191.49	217.90	271.78	380.00
Малине	96.26	144.27	196.29	377.37	488.13	189.83	235.61
Стоно грожђе	53.66	70.67	82.63	96.07	90.94	116.16	142.80
Винско грожђе	36.96	47.34	45.08	44.98	47.51	85.69	84.63
Сточарски производи							
Телад	333.16	351.15	338.95	354.89	419.43	514.05	537.47
Јунад	236.56	220.75	201.53	226.07	297.80	317.37	330.68
Свиње (≤ 110 kg)	144.48	150.98	152.69	150.38	206.93	247.15	225.27
Свиње (≥ 110 kg)	139.66	141.07	146.96	143.86	197.14	237.48	213.80
Јагњад	249.13	241.14	217.16	237.93	319.34	368.63	466.59
Пилићи	104.71	95.57	96.53	112.88	141.74	132.00	120.03
Јаја	7.70	8.04	7.99	8.22	11.80	13.38	10.52
Кравље млеко	31.73	31.69	32.00	32.48	47.70	56.96	55.20
Мед	323.93	318.41	407.12	514.86	407.31	326.37	302.53

Извор: РЗС

Анекс 10. Употреба на газдинству

		Семе и садни материјал коришћени на ПП	Храна за преживаре, копитаре, овце и козе	Храна за свиње	Храна за живину и мале животиње	Нема	Кравље млеко за прераду у млечне производе	Бивоље млеко за прераду у млечне производе	Овчије млеко за прераду у млечне производе	Козје млеко за прераду у млечне производе	Употреба за остале приходне активности на газдинству	Вино	Ракија	Споредни производи
261	Кравље млеко	-	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
311	Овчије млеко	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
700	Мед и производи пчеларства	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
532	Јаја за насад (сва живина)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
800	Стајњак	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
10110	Обична пшеница и крупник	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10120	Дурум пшеница	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10130	Раж	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10140	Јечам	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10150	Овас	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10160	Кукуруз у зрну	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10190	Остале житарице за производњу зрна	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10210	Грашак, сточни боб и слатка лупина	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10220	Сочиво, леблебија и грахорица	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10290	Остали протеински усеви	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10310	Кромпир за производњу скроба	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10390	Остали кромпир	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10400	Шећерна репа (искључујући семе)	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10500	Коренасто-кртоласто биље и купусњаче (искључујући семе)	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-

10601	Дуван	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10602	Хмељ	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10604	Уљана репица и репа угарњача	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10605	Сунцокрет	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10606	Соја	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10607	Обичан лан (лан за уље)	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10608	Остале уљарице	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10609	Лан	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10610	Конопља	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10611	Остало влакнасто биље	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10612	Ароматично, лековито и зачинско биље	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10613	Шећерна трска	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10690	Остало индустријско биље које није поменуто на другим местима	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10731	Карфиол и броколи	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10732	Зелена салата	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10733	Парадајз	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10734	Кукуруз шећерац	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10735	Црни лук	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10736	Бели лук	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10737	Шаргарепа	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10738	Јагоде	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10739	Диње	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10790	Остало поврће	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10830	Гомољи, луковике и кртоле цвећа	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10840	Сечено цвеће и цветни пупољци	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10850	Цветнице и украсно биље.	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-

10910	Привремена трава	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10921	Кукуруз за силажу	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10922	Махунасто биље (легуминозе)	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
10923	Остало биље пожњевено/убрано у зеленом стању које није поменуто на другим местима	-	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
11000	Семенски и садни материјал за обрадиво земљиште	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
11100	Остали усеви на обрадивом земљишту	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
11210	Угари без икаквих субвенција	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
11220	Угари за које се исплаћују субвенције, без економске употребе	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
11300	Земљиште спремно за сетву и дато у закуп, укључујући земљиште које се ставља на располагање запосленима као накнада у натура.	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
20000	Окућнице	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
30100	Пашњаци и ливаде, искључујући екстензивне пашњаке	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
30200	Екстензивни пашњаци (пашњаци с грубим травама)	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
30300	Стални пашњаци који се више не користе за производњу и који испуњавају услове за исплату субвенција	-	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40111	Јабуре	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
40112	Крушке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
40113	Брескве и нектарине	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
40114	Остало воће умерене зоне	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
40120	Врсте бобичастог воћа	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
40130	Језгасто воће	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40411	Квалитетно вино са заштићеним именом порекла (ПДО)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-

40412	Квалитетно вино са заштићеном географском ознаком (ПГИ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40420	Остала вина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40430	Стоно грозђе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40440	Суво грозђе	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40451	Грозђе за квалитетно вино са заштићеним именом порекла (ПДО)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40452	Грозђе за квалитетно вино са заштићеном географском ознаком (ПГИ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40460	Грозђе за остала вина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40470	Разни производи винове лозе: шира, сок, ракија, сирће и остали производи произведени на газдинству	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40480	Споредни производи винове лозе (комина, талог)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
40500	Расадници	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40610	од чега новогодишње јелке	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
40600	Остали вишегодишњи усеви	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-
40700	Вишегодишњи засади под стаклом	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X	-
40800	Подизање младих засада	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50100	Некористићено пољопривредно земљиште	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50200	Површина под шумом	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50210	од чега изданацке шуме кратке опходње	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50900	Остало земљиште (земљиште на коме се налазе објекти, дворишта, стазе, риљаци, каменоломи, неплодно земљиште, стене итд.)	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60000	Печурке	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
90100	Примања од давања у закуп пољопривредног земљишта	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-

90200	Накнада штете од осигурања усева која се не може приписати одређеним усевима	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
90310	Слама	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
90320	Глава и лишће шећерне репе	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
90330	Остали споредни производи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
90900	Приходи са стране, издавање механизације без радне снаге	-	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	X
531	Конзумна јаја (сва живина)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
321	Козије млеко	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
330	Вуна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
900	Остали производи животињског порекла	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
1100	Услужни узгој/тов	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1120	Услужни узгој/тов говеда	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1130	Услужни узгој/тов оваца односно коза	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1140	Услужни узгој/тов свиња	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1150	Услужни узгој/тов живине	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1190	Услужни узгој/тов осталих животиња	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
261	Прерада крављег млека	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
311	Прерада овчијег млека	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
321	Прерада козјег млека	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
900	Прерада меса и других производа животињског порекла	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1010	Прерада биљних производа	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
1020	Шумарство и прерада дрвета	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	Уговорени рад за друге	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
2020	Туризам, смештај, угоститељске услуге и друге рекреативне активности	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
2030	Производња обновљиве енергије	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X
9000	Остале активности					X								